СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 135 ГОД IV | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 27 ЈУНА 1947 | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

ПЕТОГОДИШЊИ ПЛАН НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ, ПРЕОБРАЖАЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ У САВРЕМЕНУ, ИЗГРАДЊА КАДРОВА КАО ГЛАВНИ ЗАДАЦИ ПЛАНА СРБИЈЕ

Пре недељу дана Народна скупштина НР Србије изгласала је Закон о Петогодишњем плану развитка народне привреде НР Србије у годинама 1947 — 1951. После општедржавног Петогодишњег плана, план НР Србије је дошао као први од републиканских планова. Сад је у току доношење закона о петогодишњем плану и код осталих народних република.

Општедржавни план и планови народних република сачињавају јединствену и складну целину, која ће даље бити употпуњена петогодишњим плановима аутономних јединица, градских, сеских и народних одбора. Јединство општедржавног и републиканског плана огледа се не само у плановима као целини, него и у сваком њиховом детаљу. Било би уопште врло неправилно посматрати план НР Србије одвојено од општедржавног јер су они једна целина и управо оно што се на први поглед чини да их разликује, то их нарочито везује у једно. Наиме, извесно је да план народне републике због особености привреде републиканског и локалног значаја, због специфичних услова наше републике, има и своја тежишта и особености, који се разликују од савезног, а који произилазе из линије и задатака из савезног плана.

Међутим, нарочито је важно да се укаже на чињеницу да ово јединство плана није само израз технике планирања и јединства планске привреде, него да је то првенствено одраз јединства и братства наших народа, које је створено у народноослободилачкој борби, даље продубљено и појачано у ослобођењу и стварању праве народне власти, у спровођењу обнове земље после рата, у стварању услова који су омогућили да се пређе на планску привреду и истовремено учинили да планска привреда постане нужност и неопходност нашег даљег развитка, изградње социјализма.

У чему се даље огледа јединство Петогодишњег плана Федеративне Народне Републике Југославије и Народне Републике Србије?

Пре свега у генералној линији и основном задатку који је дат у општедржавном плану — да се ликвидира привредна и техничка заосталост, да се учврсти економска и одбранбена снага земље, да се учврсти и даље развије социјалистички сектор народне привреде и нови односи производње који из њега проистичу, и да се подигне опште благостање трудбеника из сва три привредна сектора.

Даље је општедржавни план у чл. 22 поставио НР Србији одређене и конкретне задатке на пољу индустриске и пољопривредне производње. Ови задаци се појављују као главни у Петогодишњем плану НР Србије.

Коначно, општедржавни план потстрекава иницијативу републике и даје могућност да народна република, у складу са основним задатком и у оквиру својих снага, прошири и премаши задатке постављене општедржавним планом. Тако видимо да Петогодишњи план НР Србије поставља и известан број нових задатака, међу којима се нарочито истиче изградња велике пловне магистрале Дунав-Тиса-Дунав.

Приликом разматрања Петогодишњег плана НР Србије, мора се имати у виду да у њему нису исказане инвестиције савезног значаја и уопште делатност предузећа и установа савезног значаја. Републикански Петогодишњи план садржи само привреду републиканског и локалног значаја.

Следствено у оба плана се указују различита »тежишта« плана. У савезном плану јасно долази до изражаја главно тежиште нашег општег плана, а то је индустријализација и електрификација земље. А наша индустријализација је социјалистичка, што значи да се у првом реду изграђује тешка индустрија, као темељ даље индустријализације и развитка целе народне привреде. Међутим, једна од особености нашег општедржавног плана јесте да развој наше тешке индустрије не само да не изазива успор у развитку лаких индустрија, него да управо индустрија које раде за широку потрошњу, значи истовремени развитак и преображај наше пољопривреде.

Ова особеност општедржавног плана у склопу јединственог плана, изражава се управо и нарочито у Петогодишњем плану НР Србије. Једно од битних тежишта плана НР Србије јесте развитак и изградња индустрије републиканског и локалног значаја, што значи првенствено индустрије која ради за снабдевање пољопривреде и широке потрошње. Тако се вредност индустриске производње (републиканског и локалног значаја) повећава од 5,6 милијарди динара у 1946 години на 25,6 милијарди динара у 1951 години, т.ј. преко 4 и по пута. То, другим речима, значи да се вредност индустриске производње по становнику повећава од око 860 на 3.710 динара. Ово повећање индустриске производње може најбоље да посведочи у којој се мери обезбеђује снабдевање потрошача индустриским производима широке потрошње, у којој мери се осигурава несметано снабдевање наше пољопривреде свим потребним индустриским предметима.

Пољопривреда претставља битно тежиште Петогодишњег плана наше републике. У нашој републици налазе се најплоднији и најважнији пољопривредни рејони. Њихов значај је такав да је управо одлучујући за целу нашу пољопривреду. У бившој капиталистичкој Југославији наша по љопривреда била је изразито заостала. Наш општедржавни план предвиђа да се цела наша пољопривреда преобрази у савремену и напредну. То значи да се пред нашу републику постављају најозбиљнији задаци и ти задаци се решавају Петогодишњим планом. Спроводи се механизација и само пољопривреда у НР Србији добија 4000 нових трактора, затим 92.000 спрежних и тракторских плугова, 19.000 сејалица итд. Број машинских станица се подиже на близу сто. Спроводи се обимна хемизација (са 216.000 тона само минералних ђубрива, 5.000 тона плавог камена, итд.). Примењују се савремене агротехничке и организационе мере. Уводе се и у пракси примењују последње тековине науке. Повећавају се обрађене површине, подижу се приноси по хектару. Спроводи се рејонизација. Побољшава се квалитет и продуктивност стоке уз врло знатно повећање броја стоке. Подиже се број, квалитет и продуктивност воћа. Али из плана НР Србије јасно произилази да је борба за преображај наше пољопривреде постављена темељито и далекосежно. Остварење нашег плана значи и одлучан успех у борби против стихије природе. Изградња велике пловне магистрале Дунав-Тиса-Дунав значи, пре свега, извођење не само највећег рада нашег Петогодишњег плана уопште, него такође и извођење највећег рада људском руком на територији коју покрива наша држава. То је један од највећих радова данашњице. У тај рад се улаже 4.500 милиона динара. Изградња магистрале значи да се пловни дунавски пут кроз нашу земљу скраћује за 90 км. Даље, значи да цео систем мелиорација у Војводини добија нову основу, која ће омогућити савремено, научно и планско усклађивање целог система одбране од поплава и одводњавања Војводине. Канал Дунав-Тиса-Дунав значи даље подизање савременог система наводњавања, са применом вештачке кише, који ће у овом Петогодишњем плану обухватити око 180.000 ха, а доцније ће се знатно проширити, док цела Војводина не буде била претворена у један врт, који ће бити потпуно независан од стихије суше. Даље, изградња магистрале значи стварање мреже нових вештачких рибњака који ће покривати површину од 55.000 хектара, што ће се изразити у огромном повећању улова рибе.

Широм наше републике подижу се нове фабрике, изграђују канали и велике магистрале, стварају плодна поља и уводе нове културе и нови начини рада. Све се то ради за људе и за све то су потребни стручњаци, потребни су борци за остварење плана, који ће умети да искористе знања и који ће последње тековине науке да преносе у народ. Потребно је створити кадрове. То је такође једно од главних тежишта плана НР Србије. Неписменост се ликвидира, сва деца обавезна за школовање биће обухваћена у основним школама, а 60% деце чак и седмогодишњим школовањем. Број квалификованих радника се у току пет година повећава за 125.000, број стручњака са средњошколском спремом за 45.000, а број универзитетских високо квалификованих стручњака за преко 14.000 — све то само у НР Србији.

Петогодишњим планом се не мења само лице наше земље, него се мењају и душе људи. Већ данас у борби за остварење плана која се води на сваком месту, у свакој фабрици, на сваком пољу, у свакој установи, у свакој школи — и сваког тренутка, у тој борби се стварају, челиче и прекаљују нови људи. У овим новим великим данима наше историје, данима борбе за остварење првог Петогодишњег плана сви народи наше земље, сви трудбеници и сваки радни човек, под мудрим руководством маршала Тита, усклађују и концентришу своје снаге и упорно се боре у изградњи бољег и лепшег живота, у изградњи социјализма. Петогодишњи план НР Србије јесте јасан и конкретан задатак који је постављен пред све трудбенике наше републике.

ПОСЛЕ ЗЛОЧИНАЧКИХ ПРОВОКАЦИЈА НА НАШОЈ ЈУЖНОЈ ГРАНИЦИ

Огорчен протест Београда и целе наше земље

Кроз меморандум Савету безбедности, поводом монархофашистичких провокација извршених 12 и 13 јуна, наша Влада је још једном упозорила свај међународни форум, коме је задатак да чува мир, на систематска настојања грчких монархофашиста да на нашој јужној граници изазову оружане конфликте. Пред новом провокацијом која је стала живота једног југословенског официра, док је тешко рањен један југословенски војник, Влада Југославије указала је да убудуће ове провокације могу добити такав карактер и постати тако тешке да би претстављале озбиљно угрожавање мира и међународне сигурности.

Наша Влада је и овом приликом подвукла да су сви напади монархофашистичких злочинаца на нашу територију провокаторског карактера и резултат смишљене акције. Влада је констатовала да, посматрани у целом склопу напете ситуације изазване оружаном и политичком интервенцијом страних сила у Грчкој после рата, као и с обзиром на потпуно неосноване импутације грчке владе да одговорност за отворено стање грађанског рата пребаци са правих криваца на суседне земље, ови напади претстављају опасан покушај распиривања међународних трвења.

Овај званични меморандум прожет је дубоким настојањем једног правог народног руководства да се, интервенцијом форума позваног за старање о безбедности, спрече бандити који вршењем све нових злочина покушавају да потпале међународни рат. Велики протестни митинзи одржани у Београду, Скопљу, Ваљеву и другим местима крај посмртних остатака официра Милоша Јанковића, палог чувара наше слободе, жртве монархофашистичког злочина, глас огорченог револта који се чуо широм наше земље — то је други, незванични део меморандума, проистекао из самог народног срца испуњеног гневом.

Много је крви просуто у нашој земљи у борби за слободу. Зато је драгоцена, тим драгоценија свака нова кап крви коју морамо да пролијемо чувајући своје тешким жртвама задобијене тековине. Земља која је на жртвеник слободе положила милион и седам стотина хиљада синова и кћери не може да дубоко и најдубље не жали једног свог јунака који је пао као стражар њеног граничног белега. Али нису плач и сузе оно што се видело на лицима многобројних хиљада приликом великог митинга у Београду и у разним другим приликама у којима су наши људи изразили своја осећања у вези са погибијом храброг официра Јанковића. Ова земља своје синове који падну у чувању тековина борбе за слободу не жали сузама исто као што ридањем нису биле праћене ни оне многобројне жртве које су у току рата пале по нашим пољима и планинама, по толиким поприштима наших мушких бојева. Мржња против убица, све већа и пунија, била је начин на који су код нас за време рата ожаљени пали борци. У том карактеру народа Југославије, који је створен кроз борбу, карактеру о коме зна свет, и пријатељи и непријатељи, није се ништа изменило. Генерал-мајор Павле Јакшић, који се на многољудном протестном митингу у Београду у име Југословенске армије опростио са палим официром Јанковићем, прочитао је то са лица свих оних хиљада и хиљада грађана који су се искупили да жртви злочиначког монархофашистичког напада на нашу границу и њене чуваре одају последњу пошту. „Ми смо испуњени осећањем жалости за изгубљеним другом... али јача је у нама мржња према онима који су угасили његов млади живот", — рекао је Јакшић.

Говор претставника Југословенске армије на београдском митингу био је тренутак још једног народног заветовања да се све снаге, знање и енергија уложе на изградњу наших оружаних снага, гаранцију нашег мира, слободе и независности наших народа и заштитника њиховог стваралачког рада; да се појача будност на нашим границама, како бисмо спремни дочекали оне који би се дрзнули да је прекораче.

Огорчено протестујући против непосредних извршилаца последњег и низа других злочина које су према нашој земљи извршили грчки монархофашисти, највећи душмани и самог грчког слободољубивог народа, наш народ је истовремено најогорченије осудио политику иностраних империјалиста који помажу провокаотре. У Београду та осуда нарочито је дошла до пуног изражаја за време говора министра финансија Савезне владе Сретена Жујовића, који је подвукао да се монархофашистички авантуристи у Грчкој не би усудили да буду тако дрски и не би дејствовали тако изазивачки да не уживају помоћ са стране.

„Међународни форум Организације Уједињених нација" — рекао је министар Жујовић уз једнодушно одобравање грађана престонице — „дужан је да свим својим ауторитетом стане у заштиту мира и онемогући како монархофашистичке изазиваче рата тако и стране империјалисте који их помажу. Ми ћемо, пак, сами знати да избијемо зубе фашистичком псу ако загризе у нашу земљу."

У нападу на нашу границу грађани престонице и читаве земље видели су опомену да будемо још буднији у чувању своје независности и да још организованије приступимо на рад, испуњавајући задатке Петогодишњег плана. „Изграђујући нашу земљу" — рекао је на митингу претседник Месног синдикалног већа Београда Грга Јанкез — „створићемо снагу за чување наше независности и слободе."

Шаљући Савету безбедности огорчене протесте против међународних убица и ратних хушкача, грађани Београда, а с њима и сви наши народи, придружили су се у потпуности меморандуму своје Владе. У име милиона палих у великом антифашистичком рату наши народи траже да Савет безбедности стане на пут даљем проливању крви од стране фашистичких потпаљивача рата и да нас нико не омета у нашој мирној обнови и изградњи. Наши народи траже да кривци буду изведени пред међународни суд, како би ово послужило као последња опомена свим изазивачима нових сукоба.

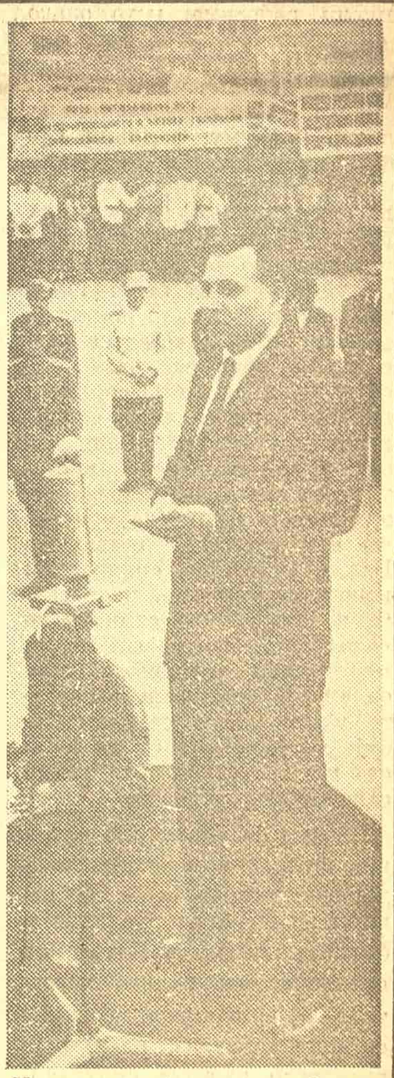

На митингу је говорио Сретен Жујовић, министар финансија Савезне владе

Маса грађана Београда прекрила је Трг братства и јединства пред Железничком станицом

Трећи пленум Главног одбора Јединствених синдиката Србије

Трећи проширени пленум Главног одбора Јединствених синдиката Србије, који је заседавао два дана у Београду, посветио је читав свој рад задацима које је Петогодишњи план поставио пред све трудбенике наше земље, а нарочито пред нашу радничку класу, организовану у један јединствени и моћни синдикат

Иако је од доношења Петогодишњег плана, савезног и републиканског, прошло кратко време, из реферата и дискусије на овоме пленуму, видело се да је радничка класа Србије у потпуности схватила огроман и историски значај петогодишњег програма привредност развитка. Радничка класа Србије схватила је да остварењу овога програма треба потчинити сваку акцију сваког радног колектива и сваког појединца. »Мерило вредности сваког нашег среског већа, сваке подружнице, сваког организованог радника, јесте у томе са каквим се успехом у њиховом срезу, граду, предузећу, испуњавају задаци постављени Петогодишњим планом и са каквом се они упорношћу боре за извршење истих« — рекао је у своме реферату претседник Главног одбора Душан Петровић Шане.

Синдикални покрет Србије кренуо је у борбу за остварење плана индустријализације и електрификације земље, у борбу за даљи развитак социјалистичке производње, у борбу за стварање благостања свих трудбеника. Ради се о нашој садашњици, о нашој сутрашњици, о сигурној и бољој будућности наше државе и наших народа. Радничка класа Србије је свесна да је у овој борби њено место у првим редовима, исто онако као и у борби за ослобођење својих народа.

Преко својих претставника на овоме пленуму, радници Србије нису се задржали само на формулисању своје воље и решености за испуњење онога што се од њих очекује. Рад пленума био је далеко шири. По томе како су свестрано и темељно проучена и постављене на сва питања, која се постављају пред радничку класу у вези са Петогодишњим планом, види се да је синдикални покрет Србије организовано већ предузео иницијативу за савлађивање свих тешкоће које би могле успорити или отежати остварење Плана. При томе, синдикални покрет се користио иксуствима и запажањима радника до сада. Већ и сам овакав начин приступања задацима Плана од стране синдикалног покрета улива у све раднике Србије најчвршћу веру да ће и ова њихова борба бити крунисана пуним успехом.

Пленум је размотрио читав низ питања и мера које синдикални покрет треба да реши и осигура за правилан и брз ток извршења Плана од стране својих радних колектива и појединаца. Између осталих задатака, пленум је разматрао задатке синдикалних организација у повећању продуктивности рада, у ширем размаху социјалистичког такмичења, у бољој и јачој помоћи новаторима, рационализаторима и ударницима, у раду на доношењу нове уредбе о платама и надницама, у побољшању система и плана за изграђивање стручних кадрова. Пленум се нарочито задржао на побољшању животних и радних услова радника, посвећујући посебну пажњу питања изградње радничких станова и проширењу мреже домова и опоравилишта.

Потпретседник Централног одбора Јединствених синдиката Југославије Воја Лековић нагласио је на пленуму да је прва и најважнија брига синдикалних организација да решавају правилно и на време сва радничка питања која се постављају. Да би се то постигло, највећа брига треба да се посвети основним синдикалним организацијама, то јест подружницама. Потребно је да се у раду подружница осети већа оперативност, јача покретљивост и брже реагирање на све проблеме који се на терену појављују.

Пленум су посетили и претставници појединих иностраних синдикалних делегација, које ових дана бораве у нашој земљи. То су синдикалне делегације Совјетског Савеза, Албаније, Индије, слободне Кине и Северне Родезије. Претставници ових делегација, који су говорили на пленуму срдачно су и топло поздрављени од свих учесника на пленуму. Том приликом се манифестовало осећање наших радника за међународно дружељубље и солидарност са напредном радничком класом читавога света.

Рад. ЈАЊУШЕВИЋ

ШТА ОМЕТА НАПРЕДАК ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА

Нерационално трошење и несавесно упропашћивање грађевинског материјала

У плану развитка нашег града, грађевинарство претставља најважнију грану. За грађевинске радове инвестиране су огромне суме и нема готово ниједног краја у Београду где се нешто не гради. Много се ради, посао сваког дана одмиче. Људи се залажу свим снагама. Али, у досадашњим радовима уочавају се и извесне појаве које наносе штету нашој привреди а истовремено коче правилно напредовање послова на градилиштима.

На последњем пленуму Месног одбора грађевинских радника Београда истакнуто је да управе предузећа још нису разрадиле оперативне планове на месечне, недељне и дневне задатке за бригаде и појединце на градилиштима. Нема на свима местима координације у раду између управа предузећа и синдикалних подружница. И рад синдикалних група је слаб, тако да велики број радника није схватио своје дужности у односу на производњу и синдикат.

Између руководстава појединих предузећа не постоји скоро никаква повезаност. Свако ради ограничено гледајући само на извршење својих задатака. Не само да те повезаности нема између градских и републиканских предузећа, него ни између стручних руководстава појединих градилишта истог предузећа. Неки поручиоци радова (инвеститори) имају нагомилан материјал, иако у овој години неће радити, или ће можда радити тек последњих месеца у години, а на другим пак, местима грађевинска предузећа успоравају рад услед недостатка материјала. Док се осећа несташица гвожђа, оно можда лежи разбацано код разних установа као на пример код »Отпада« где лежи 15 тона ситних профила.

На многим местима не само да се не штеди материјал, него се чак и расипа. На градилиштима у Професорској колонији, на Северном булевару, на градилишту Интерне клинике и на углу Проте Матеје улице и Булевара Црвене армије, лежи нагомилана цигла од које је 30—40% неупотребљиво. Један од разлога упропашћивања цигле је у њеном слабом квалитету. Поједини произвођачи, не остварујући довољну контролу на месту производње, послали су у Београд велике количине рђаве цигле. Предузећа такође нису довољно будна према оваквим појавама. Уместо да одмах обуставе поруке и да упозоре органе власти на штеточински рад у производњи цигле, многа предузећа примала су и даље рђаву робу. То је, на пример, случај код предузећа »Делоа«, коме је произвођач Ст. Бирдић из Старог Футога и после упозорења упутио још 10.000 комада рђаве цигле. »уз обећање да ће бити боља«. А када се већ радило о произвођачу који није био савестан у испорукама, требало је упутити некога службеника да присуствује утовару нових количина робе и да на лицу места обустави рђаве испоруке. Тако се по разним београдским радилиштима гомилала Бирдићева цигла која уопште не садржи потребне састојке и мрви се у прашину. Рђава цигла је приспела и из парне циглане »Сечања« из Зрењанина. Овде је случај утолико тежи, што је за производњу употребљен добар материјал, али је израда алкаво обављена „тако да је цигла испуцала.

Кривицу за упропашћивање цигле сносе и транспортни радници Железничког отпремног предузећа, као и надлежни органи управе овог предузећа који не воде довољну контролу над радом својих радника који се ни мало не брину у каквом стању цигла стиже на радилишта. Радници раде у акорд и само им је стало да превезу што више материјала, без обзира у каквом ће га стању предати. Цигла се мора пажљиво преносити и слагати, а они је међутим не слажу у камионе већ само убацују. А приликом истовара цигла се баца преко ограде камиона у гомиле без реда. Неки радници постављају даске са стране за њен истовар, али се цигле бацају изван дасака — одједном по неколико комада. Тако истоварена цигла оставља се на слагање радницима са градилишта, који се плаћају у режији и који се много не журе. Оваквим рад при транспортовању цигле онемогућава правилну евиденцију пријема робе, јер и кад би се цигла истоварила у исправном стању, тешко би било у таквим условима утврдити њену количину. Тако се ствара могућност и за разне злоупотребе. Због непажње транспортних радника поми се и цигла бољег квалитета. На тај начин наноси се велика штета нашој привреди, пошто се за узиђивање разбијених комада мора да троши више радних часова и више материјала у горем стању него што је произведен.

Штете наносе и поједини шофери који неће да истоварују материјал тамо где је потребно, него где је то њима најподесније. Услед тога, мора се посебно плаћати пренос цигле до места где се гради.

Поред тога, има случајева да се и машине правилно не користе. Услед недовољног броја стручних радника и због непознавања механизма машине, често долази до застоја у њеном раду. Застоји се обично дешавају услед неког малог квара, али који нема ко да отклони, тако да машина дуго стоји. На свим местима се такође не води евиденција о учинку машина. Сва предузећа неће да схвате колико је важно да достављају на време извештаје о броју и врсти машина с којима раде. Од градских грађевинских предузећа једино »Комграп« шаље такве извештаје. Брига о машинама и њиховој правилној употреби није довољна. На градилиште »Октобарске слободе« из магацина предузећа »Дело« послате су два пута мешалице без мотора за њихов погон, иако је потреба за мешалицом била врло хитна.

Некада се троши много времена за набавке. Не зна се тачно које је Одељење Извршног одбора надлежно за дистрибуцију извесних предмета, а исто тако ова одељења немају тачног увида са чим располажу поједина трговачка предузећа. Тако у евиденцији материјала по одељењима није било залиха гумених црева, а уствари их је имало Београдско гвожђарско предузеће.

Ни камиони нису свуда правилно коришћени. Један од разлога лежи у томе што извесни радници на камионима нису плаћени у акорд. Предузеће »Авала« на пример, плаћало је транспортне раднике у режији, што је довело до подбацивања у раду. Исто тако не води се увек рачуна да они не губе време у чекању. Тако је 21 о. м. 5 камиона предузећа »Авала« стајало у Улици 7 јула читава 3 часа, зато што су шофери чекали на исплату зараде.

Има и других појава које коче рад у грађевинарству. Многе грешке су могуће због слабе евиденције и због тога што предузећа нису извршила разраду оперативних планова радилишта на задатке бригада и појединаца. Евиденција материјала се води само при пријему и издавању робе, али нема података колико ко троши на појединим радовима и да ли се материјал расипа или штеди. А до тога ће долазити све дотле док се не уведе добра систематска евиденција, док сваки појединац не буде тачно упознат са својим задатком и док не буде уведено награђивање према томе како ко свој задатак извршава.

Даница ПЕРИЋ

Остваривање дневних планова у текстилној индустрији „Стаљинград“

Сала са разбојима у текстилној индустрији „Стаљинград“

Осмочасовно радно време у фабрикама у првој години Петогодишњег плана има нови смисао. За то време испуни се најмањи део тог великог задатка, дневни план производње.

И у текстилној индустрији Стаљинград" је исти случај.

„Стаљинград" има четири велика фабричка одељења — велика као засебне фабрике — предионицу, припремно одељење ткачнице, ткачницу и одељење за оплемењивање тканина. Кроз ова одељења од безобличне масе предива стварају се тканине. Сва четири одељења имају своје годишње планове. Тачно је предвиђено колико се има произвести тканина за рубље, за постељину, памучних тканина, штофова, тканина за мушка одела, женске памучне тканине, предива за све те производе. Али, то још није довољно да би се плански производило.

Планско одељење разложило је месечни план сва четири одељења на дневне производне задатке. Технички руководиоци одељења добијају сваког првог у месецу тако разрађене планове. Дневни план не састоји се само од цифара, колико чега треба да се произведе, већ је конкретизован на машине. Колико машина, колико времена има да раде одређени артикал.

Међутим, ни то није довољно да би се задаци испунили. Људи који стварају својим рукама и трудом све предвиђене количине могу да се разболе, да оду на отсуство и тада нема доста људи за машине. А машина не сме да стоји, јер треба произвести што више тканина.

У случају изостанка неких радника ујутро се у 6 сати, пре почетка рада, састану радници са својим руководиоцима и мајсторима у појединим одељењима. На том скупу захтева се брза одлука, без одуговлачења и оклевања. Предлаже се да поједини узму више машина него што је предвиђено. Добри радници, који одлично познају и рукују машином, одмах се јављају и узимају једну или две машине преко норме. Занимљиво је, да у том случају квалитет рада не опада.

Технички руководиоци са главним мајстором распоређује људе. Није то ни мало једноставна ствар. Мора се сваки човек добро познавати, мора се пазити на правилну и праведну расподелу посла. Не сме се допустити да се једном раднику даје свакодневно израда тежих артикала а другим лакших, већ да се то мења.

Планска производња захтева тачну и прецизну евиденцију о раду сваког појединца. У „Стаљинграду" је овај посао веома једноставан. Код сваке машине постоји сат, који аутоматски бележи број удараца машине. На тај начин радник у свако доба може да зна колико је урадио. Код сваке машине постоји и мала радна листа, на којој је записано име радника и колика му је норма. Помоћу сата и радне листе сваки радник може у току дана да контролише колико је урадио.

После осам сати рада, прва смена завршава посао. Чиновници сваког одељења иду од машине до машине, сакупљају радне листе и у њих бележе стање које показује сат. После завршетка рада друге смене, ради се исто. Прикупљене радне листе су темељ, на основу кога се установљава да ли је план извршен. Према њима се врши и исплата радника.

После сумирања резултата рада обе смене, после сабирања дневних резултата сваког радног човека, сва четири одељења састављају дневне производне извештаје. У извештајима се налази и колико је издато материјала и колико је било отпадака. Тако се води рачуна и о важном задатку који ставља Петогодишњи план — о утрошку и штедњи материјала.

Поред борбе за што већу продуктивност рада, важна је и борба за добар квалитет. У дневни извештај се уноси и квалитет произведене робе. Одељења за преглед произведених комада мере робу, прегледају је и према квалитету разврставају у четири класе. На тај начин планско одељење може да води контролу и над квалитетом произведене робе.

Упоредо са овим радом, у канцеларијама одељења састављају се и исплатне листе са именима свих радника. На њима пише колико је сваког дана поједини радник урадио и зарадио. Оне се стављају на табле које су истакнуте по свим одељењима. На тај начин сваки радник може да прати да ли испуњава или пребацује норму и колико зарађује.

Поред свега овога, радне листе служе и за попуњавање нарочите картотеке. Текстилна индустрија „Стаљинград" је можда једино предузеће у Београду, а и у целој Србији, које је установило овакву картотеку. Радна картотека попуњава се у канеларијама свих одељења сваког дана. За сваког радника постоји картон, на коме се убележава његово име, норма и колико је произвео. На тај начин, прати се рад сваког човека кроз месец и више дана, и кад прође тромесечје — ударника је лако пронаћи. Картотека одмах показује како је ко радио и премашивао норму. Ова је картотека драгоцена за евиденцију такмичења.

Сутрадан, до 8 часова ујутро из канцеларија четири велика одељења предају се планском одељењу дневни извештаји о испуњавању плана претходног дана. У планском одељењу фабрике обрађују се подаци, и до 10 часова се саставља извештај за Главну дирекцију текстилне индустрије. У 10 часова Дирекција добија извештај. На тај начин, она може да контролише испуњење или неиспуњење плана, да помогне и да интервенише. Текстилна индустрија „Стаљинград", за првих пет месеци прве године Петогодишњег плана, пребацила је производни план за 10,68%.

Шта у извесним предузећима омета остварење плана такмичења

Радни колективи многих предузећа и фабрика у Београду створили су планове такмичења за новембарско такмичење прве године Петогодишњег плана. Радни колективи дали су како појединачне тако и групне и одељењске обавезе за испуњење плана и заказују између себе такмичење. Међутим, синдикалне подружнице у извесним предузећима много закашњавају и одуговлаче са давањем обавеза у овом такмичењу, а такође постоје и многи пропусти и недостаци у стварању планова такмичења.

У извесним предузећима много омета правилну организацију што управе предузећа планове производње нису разрадиле на појединачна радна места. Приликом заказивања групног такмичења појединци у групама не дају обавезе, тако да се унутар група не води појединачна евиденција о раду сваког радника. Синдикалне подружнице извесних предузећа уопште нису до сада створиле план такмичења. Ово је озбиљан пропуст, којим би оне требало да се што пре позабаве и да га отклоне. Такав је случај, на пример, са металним предузећем „Пролетер" у Жаркову. У ранијим такмичењима „Пролетер" је било једно од најбољих предузећа, а у овогодишњем првомајском није дошло у обзир ни да буде похваљено. Управа предузећа, за новембарско такмичење није разрадила план производње на појединачна радна места, а управни одбор синдикалне подружнице није ништа предузео да се по томе нешто учини и уопште се према томе пасивно односио. Исти је случај и са предузећем „Шумадија" (бивши Гоњевац), у коме ни управа предузећа ни синдикална подружница нису ништа учиниле да би се разрадио план производње и створио план такмичења.

Синдикалне подружнице у свим предузећима биле су дужне да позову управе предузећа да што пре разраде производни план, а не да пасивно очекују од управе да га добију. Управе ових предузећа су опет морале да се побрину да се план производње разради на појединачна места, што до сада нису учиниле, и што претставља велики пропуст који се мора одмах исправити.

У стругари „Ђуро Стругар" одвија се такмичење, али услед извесних тешкоћа и сметњи производни план се не извршује. Главна тешкоћа у производњи је потреба избацивања земље из канала који се скоро исушио, а који треба да служи за довоз дрвене грађе. Како управа предузећа тако и синдикална подружница нису се довољно заложиле да се ово питање реши, изговарајући се на „објективне тешкоће". Потребно је било са више људи уз широку помоћ масовних организација, брже извршити радове на каналу. На каналу је радило неколико добровољних радних екипа, али је требало затражити још више и позвати и неке омладинске бригаде и набавити више техничких средстава нарочито булдозера и багера да би се тај посао брже свршио. Као што се види, пред оваквим тешкоћама предузеће је требало да покаже више иницијативе да би се оне отклониле.

Нестварање плана такмичења, као и други недостаци у раду појединих синдикалних подружница показују да оне нису довољно схватиле своју дужност да утичу на управе својих предузећа да се план производње разради на појединачна радна места да би се план такмичења могао остварити.

На грађевинским радовима карактеристичан је скептичан став извесних техничких стручњака према увођењу норми, такмичењу и давању обавеза. Поједине зидарске бригаде предузећа „Комграп" и „Неимар" показале су баш супротно. Позната је бригада Марка Марјановића, која је узела обавезе у такмичењу према нормама и доказала да је могућно такмичити се и давати обавезе и на оним радовима, где је заиста тешко спровести такмичење. Иницијатива радника показала је шта може маса радника сопственим силама и сналажењем да уради, без обзира на извесна „стручна" мишљења неких стручњака са застарелим појмовима о раду. Давање обавеза бригаде Марка Марјановића може да служи за углед многим предузећима у којима постоје тешкоће око увођења норми, стварања плана такмичења и давања обавеза.

Синдикалне подружнице које закашњавају и одуговлаче са давањем обавеза и које се пасивно односе према томе, изговарајући се на тешкоће, требало би да ове недостатке што пре отклоне и да створе своје планове такмичења са конкретним појединачним радним обавезама.

КРОЗ НАШЕ ФАБРИКЕ

Рад у фабрици кожа „9 мај"

Земун има Творничку улицу, боље речено целу творничку четврт. Из ове четврти тишину Земуна моћно ремети уједначени ритам огромних механизама фабрика текстила, лупа чекића зидара на новој згради конфекције, да се на крају улице опет сретнемо са групом зидара на фабрици кожа „9 мај".

У дворишту фабрике кожа виде се темељи порушених радионица. На раскрченом терену истиче се нова грађевина, а у даљини — низ лепо окречених ниских магацина. У дворишту је такође стајало неколико изгорелих машина, међу којима један строј за пеглање ђона. Он треба да се што пре оправи. Са његовом оправком предузеће ће ојачати свој парк машина. До канцеларије управника пут је био испречан многобројним скелама. Фабрика се не само оправља, већ одмах и дозиђује.

Један светао пример поштења и истрајности

Под овим насловом, радници фабрике кожа „9 мај" желе да се пише о њиховом другу Чедомиру Капетановићу. Капетановић је радио пре рата у фабрици „Делфин" (сада „9 мај"). Када се заратило он је машинске кајише и врло важне делове машина склонио, чувајући их читаво време рата. Када су партизани ослободили Земун, Капетановић је своје старање пренео на њих. Тако су, захваљујући њему, сачувани веома скупи машински кајиши са којима радници покрећу машине. Због тога су данас у могућности да даду доста јунећег и телећег бокса фабрикама ципела. Чедомир Капетановић, борбени син радничке класе, предложен је за награду.

Са радницима у кречном одељењу

У овој фабрици, која у многим процесима рада може бити узорна, ради се ланчано. Ланчани систем у кожарству доноси огромне уштеде око обраде коже. Кречно одељење ове фабрике то најбоље потврђује. Овде десет радника обрађују 1600 килограма коже дневно, урачунавши ту и пресецање коже. Све у свему — рекордан број. Он се достигао правилном поделом рада и одличним размештајем машина.

Радници у кречном одељењу имају гумене чизме, гумене рукавице, гумене кецеље. Посао је релативно прљав, јер је то прва фаза обраде коже где се са ње скидају длака и масноће.

Кречно одељење фабрике је модерно грађено. Из базена за лужење, кожа се носи на машину за скидање заосталог меса. После истеривања непотребних састојака, кожа се ставља у машину за цепање. Машина за цепање одваја кожу на два дела. Горњи део служи за израду лица за обућу а доњи за израду поставе. Од пуније коже прави се антилоп. Када жене негде у продавницама узимају ципелу антилоп, оне и не помисле са колико је напора направљена ова кожа.

При отклањању длаке с кожа, фабрика има базене у којима раде електрични пропелери. Сваки пропелер замењује осам радника на једном исувише тегобном процесу. Радници из кречног одељења задовољни су ланчаном поделом рада. Посебно, наглашавају да су веома задовољни што су сви тегобни процеси стопроцентно механизовани.

Сушара која суши кожу за три сата, штавно одељење и типизација производње

Када се уђе у сушару ове фабрике види се само низ испреплетаних цеви од цинк-плеха. Једне цеви убацују топао ваздух, а друге исисавају влажан. Посматрајући процес сушења у великој одаји сушаре, има се утисак да се спрема бура. Ваздушна струјања изазвана убацивањем топлог ваздуха дају такав утисак. Кожа је сува за три сата, док се у многим другим сушарама суши по 24 сата.

Фабрика има добру бурад за штаву са хромним солима. Бурад штаве за пет сати просечно по 1000 килограма коже. „9 мај" има и буре са капацитетом од 2000 кг. То буре изгледа да је мезимче предузећа, јер су га радници много хвалили. Коже штављене хромним солима еластичне су и употребљавају се код израде трансмисионих кајиша и обуће. У штавном одељењу има неколико одличних машина. Тако на пример машина за цеђење коже исцеди сву воду, после чега није потребно никакво проветравање. Машине за глачање изглачају кожу тако да је накнадан ручни рад непотребан. На другом спрату фабрике, кроз низ операција кожа улази у завршну фазу обраде. Ту је пегла хидраулична преса са притиском од 250 атмосфера. После глацирања, пеглања и мерења, кожа се пакује и као готов производ напушта фабрику.

Производња је типизирана. Фабрика углавном производи јунећи и телећи бокс са одговарајућом поставом. Завршни производ фабрике „9 мај" је почетна сировина неке од фабрике ципела. Оваква специјализација у сваком случају је боља од претеране разноврсности, када је фабрика производила низ врста кожа, при чему се такорећи губила у таквој производњи. Из искуства других фабрика коже у периоду обнове земље, нужан закључак је био да се производња типизира.

Радници производећи само две врсте коже постижу боље резултате и све више повећавају производност рада.

*

У предратним извештајима о индустрији обично је говорено да ова индустрија није развијена јер нема довољно сировина. Сировине је, међутим, било, али се извозила жива стока и фабрике су радиле са 50% капацитета. У исто време извозиле су се добре горње масне коже, као и хромне, док су се увозили разни сурогати или скупи специјалитети од крокодилске коже, змиског цара итд. Сада се од наше добре коже прави домаћа обућа. 1951 године Југославија ће произвести 8 милиона пари ципела. Од обичних јагњећих кожица правиће се женске ташне и рукавице. Корисно је свакако преће...

Радници су уверени да наше фабрике неће више радити са 50 од сто капацитета. Отпуштања, беспослица, штрајкови — далека су прошлост. У њиховој фабрици отпочеће да се зида велика дворана за културне потребе, и купатило такође. О благодети које пружа купатило у кожарској индустрији не треба говорити. Њихова фабрика почела је да ради 1 јуна 1947, те још немају ударника. Кад сам упитао једног радника код бурета за хромну штаву: какви су изгледи за новембарско такмичење, он је рекао:

— Не изостајемо иза осталих кожараца. Уосталом — рећи ће резултати.

Једног дана, у новембру, биће у овој фабрици радосна свечаност. А на њој — ударника, новатора, рационализатора. У то су уверени сви који данас гледају како се у њој ради, а — што је најважније — у то је уверен и њен колектив.

Младен ГАВРИЋ

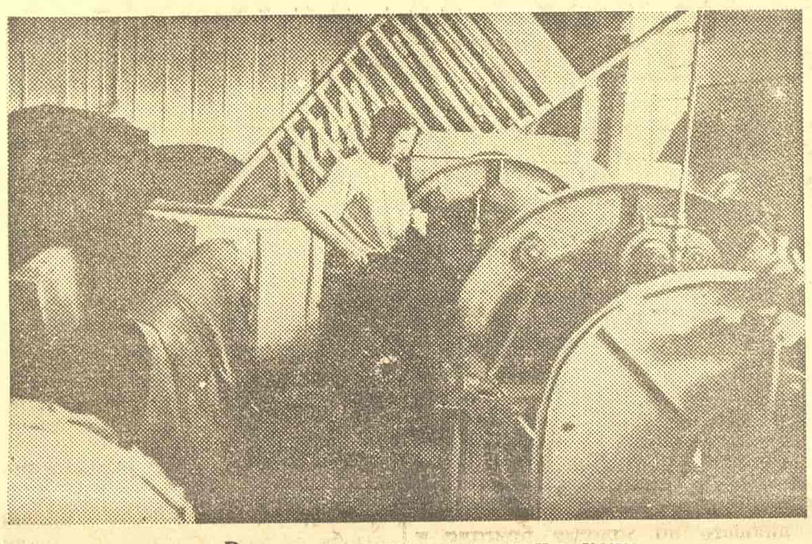

Рад на машини за глачање коже

Потреба контроле рачуна
за услуге у занатству

За регулисање цена у сектору занатства огроман значај има анализа калкулација и контрола рачуна. Према одлуци Земаљског уреда за цене НРС сви власници занатских радњи дужни су у својим радњама да истакну ценовник о одређеним ценама производа и услуга своје струке. Међутим, и покрај законских прописа, цене многих занатских производа и услуга су превисоке и не орговарају платежној моћи грађана. Незнатан је број оних занатлија који су схватили напоре наших народних власти онако како треба. Већина занатлије, чијим су услугама и произодима цене одређене, нашли су разне начине да остварују прекомерне, недопуштене зараде. Прекомерно наплаћивање последица је слабе контроле, јер само истицање цена у радионицама није довољна мера. Народне власти треба енергично да иступе против несавесних и несоцијалних занатлија, који остварују прекомерне зараде и уносе дух отворене црне берзе у тако важну радиност по широке народне масе.

Код државног и задружног сектора у занатству постоји евиденција о наплаћеним услугама и уредно вођено књиговодство, које још такође рамље, али је сваким даном боље. У тим секторима може да се води политика цена на тржишту. Код приватног сектора, међутим, који је бројно већи, не постоји готово никаква евиденција и тешко је утврдити ма и приближан обрт и вредност обављеног посла. Код једног дела то је могуће уколико се ради о новом производу, серијској производњи по производним задацима, док код репаратурног и услужног дела, односно код занатске радиности извесних кућних оправки, ситних услуга, преправки, репаратура и сл, а где је приватни сектор нарочито ангажован, не постоји готово никаква евиденција. Баш код ове врсте радиности постоји најмања контрола и ту су грађани остављени на милост појединих несавесних занатлија.

Има низ примера који показују како поједине занатлије грубо крше све до сада издате прописе од стране народних власти. Ово се најлакше може видети из незнатног броја испостављених рачуна и предатих калкулација, приспелих на контролу код народних власти. Од примљеног броја рачуна, испостављених од стране појединих занатлија, 80 од сто морало је да се ревидира, односно да се изврши обрачунско смањење. Ти рачуни морају да се смањују за око 50 од сто, а веома често и до 100 од сто, да би се добила стварна вредност. Код ауто-механичарских радова испостављени рачуни су готово увек већи за 40 од сто од стварне вредности. Како се овде ради о незнатном проценту испостављених рачуна, док огроман број „уредно испостављених" рачуна није контролисан, онда се може доћи до закључка да се велики део новца слива у џепове појединих шпекуланата.

Фирма Филиповић и Марјановић, машинско-механичарска радионица, испоставила је рачун за оправку аутомобила у вредности од 17.602,92 динара. На контроли и по стручном мишљењу предложено је да се рачун смањи на 10.873 динара.

Инсталатерска радња „Привредник" тражила је за извршење извесних радова суму од 1.986 динара. По стручном мишљењу рачун треба смањити на 1.094 динара.

Христифор Пецић, молерофарбар, за извршење радова испоставио је рачун од 10.185 динара. Стручна комисија је нашла да вредност радова износи свега 6.525 динара.

Столарска радионица „Неимар", у Будимској број 9, радила је пултове за угоститељско предузеће и испоставила рачун на 48.611 динара. Према налазу стручне комисије радови вреде свега 42.490 динара.

Најочигледнији пример несавесности претставља фирма „Аутелко" а. д., радња за телефонски и сигнални уређај, која је за оправку телефонске централе испоставила рачун Станбеном одељењу ИНО-а у висини од 28.292,50 динара. На основу стручног мишљења комисије Одељења за индустрију и занатство ИНО-а констатовано је да рачун не би смео да буде већи од 14.085 динара.

За молерско-фарбарске радове, извршене на згради „Танјуг" од стране групе мајстора, испостављен је рачун у висини од 222.000 динара. После детаљног прегледа две стручне комисије, констатовано је да радови вреде свега 96.000 динара.

На какав начин неке занатлије састављају своје калкулације може да послужи пример Радивоја Миловановића, обућара из Чика Љубине број 6, који је у својој поднетој калкулацији тражио одобрење за женске сандале од „плуте" у вредности од динара 862. Међутим, при контроли је утврђено да је у сандале стављено картон и дрво уместо плуте, и да је састављајући калкулацију, дао лажне податке.

Све ово говори да је потребно повести оштру борбу против оваквог начина рада. Подношење лажних калкулација, испостављање рачуна који немају своју реалну подлогу и непридржавање прописаних цена — све је то у супротности са постојећим прописима и такве занатлије долазе у опреку са Законом о сузбијању шпекулације и привредне саботаже. Уговарањем послова „у четири ока", избегавањем давања рачуна, свесно се иде к томе да се прикрије право стање. Такве занатлије иду и против својих сопствених интереса, јер руше углед свога сталежа, који ће их због таквог рада свакако елиминисати из својих редова.

Удружење занатлија требало би о свему овоме да поведе рачуна и да енергично чисти из својих редова занатлије — црноберзијанце, који у периоду обнове земље желе на лак начин да се обогате, а да поможе конструктивном делу радних занатлија, који желе да ради и да помогне обнови земље. Овде могу много помоћи и наше фронтовске организације, које су у своје време водиле непоштедну борбу против трговаца животних намирница и пиљара — црноберзијанаца.

Треба се борити за увођење норми у све могуће гране занатства. Треба развити такмичарски дух; истицати и похваљивати исправне занатлије — трудбенике, као што треба жигосати несавесне. Све ове мере најбоље се могу спровести преко појединих секција Удружења занатлија. То би уједно био и најбољи допринос Удружења народној власти. Надлештва, предузећа и установе требало би да посвете више пажње испостављеним рачунима од стране појединих занатлија. Такође је потребно што пре увести обавезно издавање рачуна, без обзира на вредност радног учинка. Такви рачуни могли би се издавати у виду „блок рачуна" у 3 примерка: један примерак за странку, односно за чији је рачун извршен рад, други би се слао народној власти због евиденције и контроле, док би трећи остао код издаваоца рачуна. Ово је потребно тим пре што би се на овај рачун имао јасан увид у све учињене радове појединих занатлија, као и у целокупни обрт у одређеном периоду. То би, с друге стране, такође могло да послужи и као основица за правилан разрез пореског оптерећења. Потребно је у потпуности спровести у живот решење издато од стране Министарства финансија НРС, објављено у Службеном гласнику 24 априла 1947 године, где се говори о обавезном вођењу евиденције и о свим примљеним накнадама за извршене услуге.

Да бисмо радном народу пружили што приступачније занатаске услуге, које би биле одређене приступачнијим ценама, покрај свестране контроле наших масовних организација и контроле самих занатлија, потребно је приступити оснивању рејонских услужно-репаратурних радионица. На тај начин најефикасније би се помогло и изишло у сусрет потребама широких народних маса.

Љубомир ВУЊАК

Наша земља у светлости

ПЕТОГОДИШЊЕТ ПЛАНА

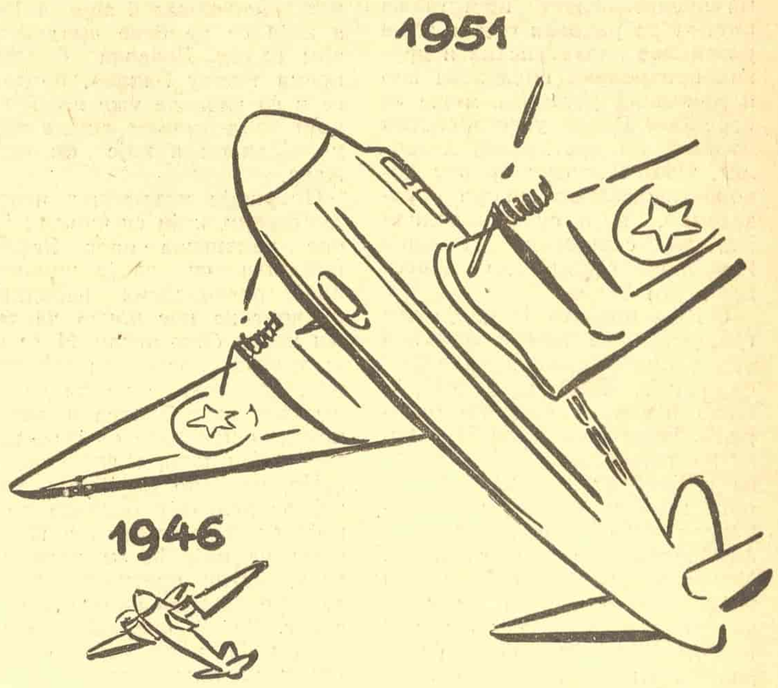

Број авиона домаћем и иностраном саобраћају износио је 1939 године 10 комада, а 1951 године износиће 48 комада, биће дакле повећан за 480%.

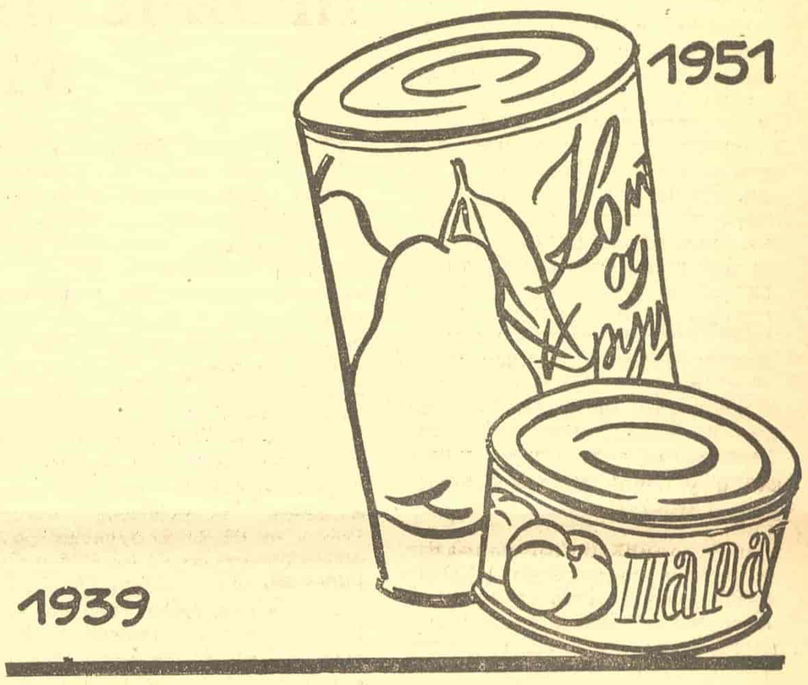

И покрај богатства наше земље у воћу и поврћу, код нас се пре рата врло мало ових артикала конзервисало. 1939 године конзервисано је свега 5.541 тона, а 1951 године конзервисаће се 87.000 тона. Повећање ће, према 1939 години. износити 1.500%.

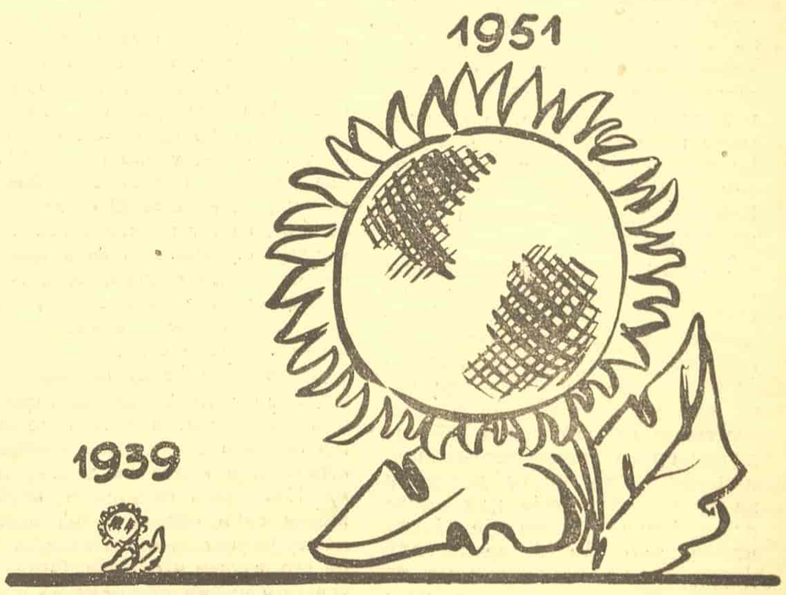

Знатно ће се повећати производња индустриског биља. Површине засејане сунцокретом износиле су 1939 године 19.600 хектара, а 1951 године засејаће се 75.000 хектара, чиме ће се засејане површине повећати за 381%.

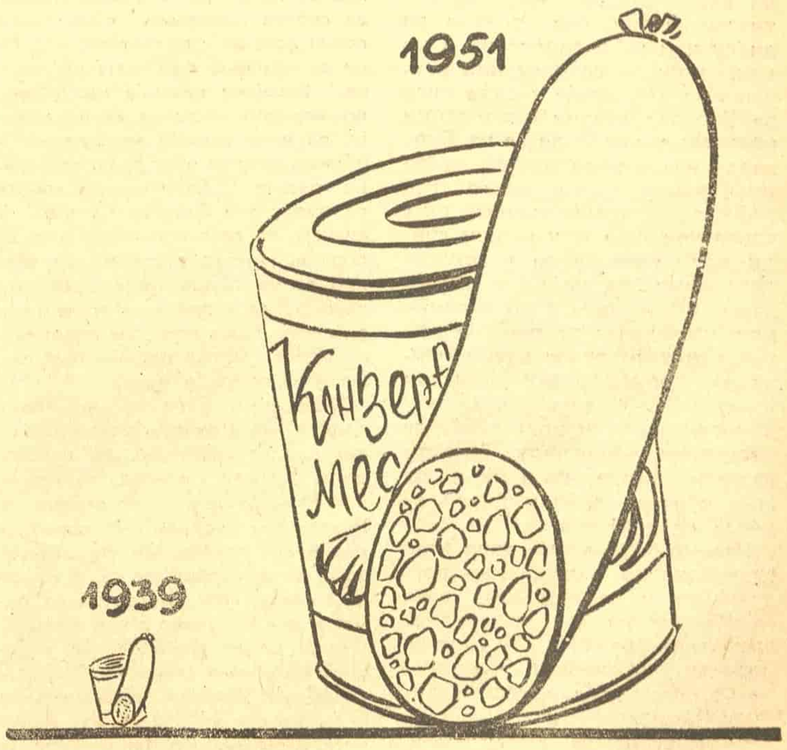

Године 1939 индустриска прерада меса износила је 14.336 тона, а 1951 године повећаће се на 125.000 тона, дакле за 872%.

Законом је регулисано која ће се лица морати иселити из Београда

Народне скупштине Србије изгласала је Закон о увођењу дозволе боравка у градовима. Према члану 1 истога Закона »у градовима у којима пренасељеност претставља сметњу за редован рад и даље развијање индустриских и других привредних предузећа као и државних установа, може се наредбом Владе увести систем боравка по претходној дозволи«. Овај законски пропис довољно убедљиво говори о разлозима, који су руководили Народну скупштину Народне Републике Србије да донесе поменути Закон.

Спште познато је да је низ градова наше земље оштећен услед бомбардовања за време окупације. Београд је несумњиво претрпео највеће разарање. Чињеница је да је у току рата порушено 11.000 станова у Београду. За цело време рата није се радило на повећању станбеног фонда, који је бомбардовањем знатно смањен. Међутим, огроман број, преко 150.000 лица, населио се само за време окупације у њему, а прилив је и после ослобођења знатан. Према подацима Пријавног отсека Сдељења унутрашњих послова прилив се креће од 7—14 хиљада лица месечно, где се рачунају само одрасла лица, а ако се узму у обзир и малолетни чланови породице, који се посебно не региструју, тај је број несумњиво још већи. То се може закључити и из великог повећања издатих потрошачких карата из месеца у месец. За непуну годину дана број новодошлих становника Београда повећао се за око 100.000 људи. Да је све ово у највећој мери пооштрило станбену кризу, то смо ми Београђани на својој кожи осетили. У таквој ситуацији многи радници, стручњаци и државни чиновници, који су из других места дошли у Београд, нису могли да се сместе. Они су често принуђени да живе далеко од својих породица, што несумњиво негативно делује и на њихов радни елан. Сем тога, за све државне службенике који из ових разлога морају да живе одвојено од својих породица, исплаћује се месечно 1.500 до 2.500 динара, што, разуме се, оптерећује наше финансије у време када на сваком кораку треба штедети, како би се постигла што већа акумулација и омогућило што лакше извођење Петогодишњег плана.

Јасно је, према томе, да су станбене прилике, у првом реду у Београду, такве да пренасељеност претставља сметњу за редован рад и даље развијање индустриских и других привредних предузећа и државних установа. Првенствено у Београду требаће да се примени поменути Закон, а да ли ће се исти применити и у којим другим градовима наше Републике, то ће ценити наша народна Влада.

Народне власти су већ пре извесног времена почеле са покушајима исељавања непродуктивног становништва. До доношења овог Закона некима је изгледало да ће се ове мере протегнути на све непродуктивне елементе, без обзира да ли су то стари Београђани, или они који су се доселили за време окупације или после ослобођења. Закон је јасно прецизирао да ће се његови прописи примењивати само на она непродуктивна лица, која су се у Београд доселила после 6 априла 1941 године. То значи, да сви они који су у Београду становали пре рата и на дан 6 априла 1941 неће бити исељавани, без обзира да ли су или нису запослени. Они пак, који су се доселили у условима окупације а сада нису за Београд везани оправданим разлозима, треба да се из Београда иселе тамо одакле су дошли, или у друго место где хоће, а где пренасељеност није таква као што је у нашем граду или евентуално у другим градовима на које ће се овај закон протегнути. Ово утолико пре, што данас не постоје они разлози који су за време окупације присиљавали понекад известан број људи да морају напустити родни крај да би се настанили у Београду. То исто важи и за оне који су се из обести насељавали у Београду после ослобођења.

Разуме се, сва она лица која су »упослена у државним предузећима и установама«, која се »баве и другим продуктивним занимањем« или је »њихов боравак у градовима, у којима ће се примењивати систем дозволе боравка, потребан у јавном интересу«, »могу добити дозволу за боравак«. То практично значи да ће овим Законом бити погођени само они, који су се у Београду (односно и другим евентуалним градовима на које ће се примењивати цитирани Закон) настанили после 6 априла 1941, а који се не баве продуктивним радом. Дозвола боравка, према тексту Закона, протеже се и на чланове уже породице, који са дотичним лицем живе у заједници и које он издржава.

Покушаји исељавања непродуктивних, који су чињени још пре доношења овог Закона, показали су да је приличан број разноразних нерадника на врат на нос почео да тражи какав било посао. И да није других последица већ само ово, довољно је па да се доношење овог Закона и његова примена поздраве од свих радних људи наших градова.

Но, не само да Закон омогућава ревизију боравка оних, који су се настанили у градовима на које ће се примењивати систем претходне дозволе, пре ступања његовог на снагу. Закон предвиђа да сва лица која хоће да се у Београду настане, морају имати дозволу боравка. Ту дозволу издаваће отсеци унутрашњих послова, конкретно при рејонским народним одборима, који такође доносе у првом степену и решење о забрани, односно о недозвољавању боравка, опет на бази података о запослењу. То значи да се неће моћи пријавити за сталан боравак лице које нема потврду о упослењу у државним предузећима и установама, или потврду да се бави каквим другим продуктивним занимањем, или потврду да је његов боравак у јавном интересу (чл. 3 Закона).

Дозвола боравка није неограничена. Она важи само дотле док делују они услови под којима је издата. Према томе, сви они којима би престао посао, односно који би покушали да се привремено запосле само да би добили боравак, морали би самим тим да се иселе, чим престану да делују услови под којима су добили дозволу боравка, наиме ако напусте посао, ако престану да се баве продуктивним занимањем и ако њихов боравак не буде више у јавном интересу.

За све оне који се огреше о Закон предвиђене су казне лишење слободе или принудни рад без лишења слободе у трајању од два месеца или новчана казна до 3.000 динара. Поред тога, лице које борави без дозволе биће исељено принудно и о свом трошку.

За привремени боравак до 10 дана није потребна дозвола; но, то не значи да и такво лице не мора да се региструје у пријавници, као што је било и до сада.

Закон о увођењу дозвола боравка у градовима диктован је животним интересима радних маса. По својој суштини, он је дубоко демократски и његово доношење искрено је поздрављено од стране широких радних маса и свих добронамерних грађана. Остаје да се он оживотвори. А управо у томе треба да пруже велику помоћ, велики допринос баш трудбеници и њихове организације, у првом реду синдикати, а такође и остале народне масовне организације — Фронт, Народна омладина и АФЖ.

Тих. ЈАНИЋ

ОМЛАДИНСКЕ РАДНЕ БРИГАДЕ ОДЛАЗЕ ИЗ БЕОГРАДА ОД 3—7 ЈУЛА

Последње припреме пред одлазак на Пругу

После вишемесечних систематских припрема, за неколико дана кренуће из Београда прве омладинске радне бригаде на велике радне акције широм земље.

Последњих дана у свим омладинским организацијама нарочито је живо — врше се последње припреме пред одлазак, како би бригаде отишле што спремније. Да би се и ове припреме успешно обавиле, Извршни фронт Београда дао је као помоћ бригадама суму од 250.000 динара, која ће се употребити за куповину разних потребних ствари.

Укупно, без студентске Народне омладине, из Београда ће кренути 21 радна бригада, које су састављене углавном од средњошколске омладине, са нешто радничке и омладине са рејона. Од ових бригада на Омладинску пругу Шамац — Сарајево иду 18 бригада. Две бригаде, и то Двадесета „Јелице Миловановић" и Деветнаеста „Богдана Велашевића", учествоваће на радовима на изградњи Пионирске пруге у Кошутњаку, а Двадесет прва бригада „Филипа Кљајића" одлази на изградњу пруге Кучево — Бродица. Двадесет прва бригада „Филипа Кљајића", пре него што оде из Београда, радиће петнаест дана на изградњи филмског града у Кошутњаку. Поред ових бригада, на Омладинску пругу иде и целокупно омладинско културно-уметничко друштво „Иво Лола Рибар", које ће, са својих 250 чланова, радити као и све остале бригаде.

Број омладинаца и омладинки у једној бригади креће се од 250 до 300. Но, овај број није сталан. У последње време јављају се нови омладинци. Нарочито је јак прилив демобилисаних бораца Југословенске армије, који су још у Армији дали обавезу да ће ићи на Омладинску пругу.

Углавном, све радне бригаде већ су снабдевене оделом

Свака бригада носиће по два казана у којима ће се спремати јело за бригадире. Казане су готово све бригаде набавиле преко разних масовних организација, мензи, кухиња итд. Ових дана метално предузеће „Пролетер" завршава десет казана за пет бригада. Свака бригада ће понети собом и по једну малу ручну апотеку, која ће бити снабдевена свим потребним санитетским материјалом.

Исто тако извршен је и лекарски преглед и вакцинација бригадира, који нису учествовали на Савезном фискултурном слету. Они, пак, који су вежбали на слету, вакцинисаће се и прегледати за ових десет дана, колико је још преостало до поласка на пругу.

Последњих дана Градски одбор Народне омладине организовао је по свим рејонима радне акције значајнијег карактера. Бригаде раде на градилиштима, као што су: игралиште око Пионирског дома на Четвртом рејону, летња позорница на Седмом рејону, игралиште „Авала" на Шестом рејону, игралиште ЦДЈА на Трећем рејону итд. Значај ових радова је у томе што ће се кроз њих бригаде учврстити и организационо средити.

Извршни одбор АФЖ-а преко рејонских одбора организоваће спремање пакета који ће се поделити бригадама на дан одласка. Пред сам одлазак бригаде ће одржати митинге по својим рејонима, на којима ће говорити о значају изградње Омладинске пруге чланови штаба бригада, представници Фронта, АФЖ-а и синдиката.

НАШЕ УГОСТИТЕЉСТВО

ПРОБЛЕМИ, ТЕШКОЋЕ И ПРОПУСТИ ГРАДСКОГ УГОСТИТЕЉСКОГ ПРЕДУЗЕЋА

Под управом Градског угоститељског предузећа данас се налази око тридесет угоститељских објеката: већих и мањих ресторана, кафана, народних ресторана, мензи и бифеа. У тим локалима ради око 700 радника и намештеника, а свакодневно кроз њих прође од 8 до 10.000 гостију.

Ако се узме у обзир велики број запосленог особља, а нарочито велика цифра свакодневних посетилаца, јасно је да читава организација рада захтева озбиљне напоре и сталну будност и старање да све тече својим нормалним током, да не опада у квалитету и дисциплини и да се развија и побољшава.

Управа предузећа бори се, међутим, са великим тешкоћама. Пре свега ту су локали наслеђени из ере капитализма, кад се у трци за профитом полагало само на кафанске просторије, док су се кујна и радна одељења смештала у подруме и кутове без ваздуха и светлости. Без већих инвестиција и коренитих преправки, тешко је изменити то стање. Зато се чине компромиси чак и на штету самог локала, као што је случај са рестораном на Калемегдану, где је преграђен један део сале за кујну, која је до тада била смештена у подруму, у просторији 3×3, без ваздуха и светлости. Бивши закупац је, не штедећи здравље особља, из тог простора извлачио хиљаде, стотине хиљада и милионе. Смернице савременог угоститељства знатно се разликују. па је у том смислу и учињено смањење простора сале.

Друга тешкоћа су келнери. И зими се оскудева у добрим, стручним келнерима, а лети поготову, јер најбољи оду у бање и морска купатила, а кадра за замену нема. Нови, који се узимају, неувежбани су и неискусни на послу, најчешће недисциплиновани, а 90 од сто аљкави и прљави. Отуда је услуга у нашим ресторанима и кафанама некултурна, није на потребној висини. Отуда честе жалбе гостију, повика, расправе.

Чињеница је да келнери немају, пре свега, стручног знања, а онда да својим немарним обављањем посла изазивају револт гостију. Они се немарно одазивају на позиве, расејано примају наруџбине, приморавају госте да им понављају, па ипак доносе ненаручено и објашњавају се због своје сопствене грешке. Пиће или јело доноси се просуто и баца се на сто. У случају да гост жели још шта да поручи, није то у стању, јер келнер га не слуша више. Дозвати келнера да наплати — то је нова тешкоћа. Такав поступак непотребно односи време радним грађанима и за сваку је осуду.

Због тога, било би неопходно радити на стручном усавршавању келнера, а нарочито се старати да се поправе у погледу културног опхођења и пристојног понашања. Неваспитан келнер упропашћује рад целог локала. Он ствара нервозу, виче, објашњава се, а то одбија госте, који долазе да се одморе или пословно поразговарају.

Није редак случај да се у нашим кафанама (кафана „Загреб") више чују келнери, него гости.

Хигијенски услови су на веома ниском ступњу. Подови нечисти, окна прљава, огледала мутна, лустери у паучини. Маса неактуелних и актуелних плаката аљкаво је обешена преко прозора и огледала, а парола „Брза и правилна услуга најбољи је доказ наше високе свести" у тој средини и под постојећим условима звучи парадоксално и изазива смех.

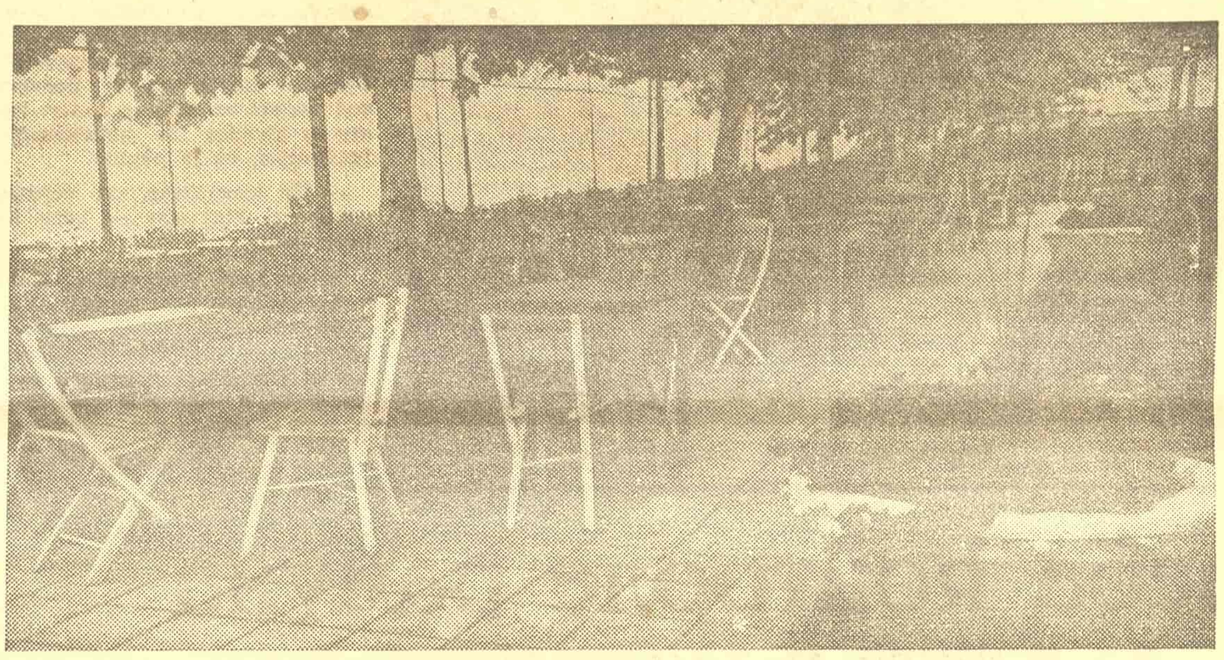

Преуређена калемегданска тераса

Тешко је, за време топлих дана, седети за улепљеним и прљавим столовима. Уколико се и бришу, то се чини влажним, ускислим крпама, које изазивају смрад.

У многим нашим ресторанима и кафанама још увек се уместо чаша дају теглице од сенфа. Оне имају незгодну ивицу у којој се увек заустави прљавштина, зато никад не миришу свеже. Ово је неисправно, с обзиром да су народни магацини пуни нормалних чаша и да у њима не оскудевамо.

Свакодневно гости добијају влажно посуђе и аљкаво сипана јела, хлеб неравно резан, сланике са прљавом сољу. То све показује недостатак труда особља и недостатак дисциплине.

Што се тиче естетске стране, о томе је тешко у Беогаду говорити. Намеће се утисак, да се стоји на гледишту, да радним људима, којима су данас сви локали мањевише приступачни, не треба пружити и ту естетску страну. Лепо и укусно сматра се још увек за луксуз и поклања му се најмања пажња.

А да Београђани воле укусан и леп амбијент сведоче редови пред рестораном „Скадарлија" (раније „Бајлонова пивница") који чекају да се испразне места.

Баш у том погледу може се, и са скромним могућностима много учинити.

Не сме се дозволити да су зидови ресторана флекави, да су неукрашени, или неукусно украшени; не сме се дозволити да у локалима нема цвећа, да су прозори без потребних једноставних, али лепих застора. Треба се постарати да је осветљење индискретно и пријатно, да су столице и фотеље једнообразне и удобне, итд.

Много би било набрајати све оно што је неопходно да наши угоститељски објекти добију онај изглед који треба да имају као локали главнога града, једне државе у развоју. Да би се то правилно решило, потребно је да се на томе систематски ради, по директивама стручњака за унутарњу архитектуру, а не да се препусти случајности или укусу непозваних.

Не би се смело пропустити да се овом приликом не укаже и на неправилан став многих гостију. Дешава се прилично често да се оштећује и да нестаје понешто од инвентара. Осим тога, још увек се није искоренила стара „бекријска" навика разбијања чаша. Ни однос гостију према келнеру увек није исправан. „Чекам два сата", — то је најчешћа фраза, — али и најнетачнија. Треба узети у обзир да је келнерски позив заиста напоран и да не треба виком и лупом изазивати нервозу код уморних људи. То, наравно, не правда келнере кад бучно реагирају, али је за критику.

У сваком ресторану и свакој кафани, која стоји под управом Градског угоститељског предузећа, постоји Књига жалби. Предузеће веома радо прихвата сугестије и конструктивну критику, која се у књигу забележи. Али, дешава се да гости бележе шале и баналности или неконкретне случајеве, по којима је немогуће поступити

*

Озбиљним напорима и трудом, а затим и стручним и културним уздизањем келнера, мора се порадити да наше угоститељство, коме треба да предњаче угоститељски објекти Градског предузећа, достигне неопходан ниво. Садање стање и поред оправданих тешкоћа, за критику је

Ј. ЛУЧЕВ

Стари мајстори

Британска влада намерава да ратне злочинце прогласи расељеним лицима и да их прими у полициску службу...

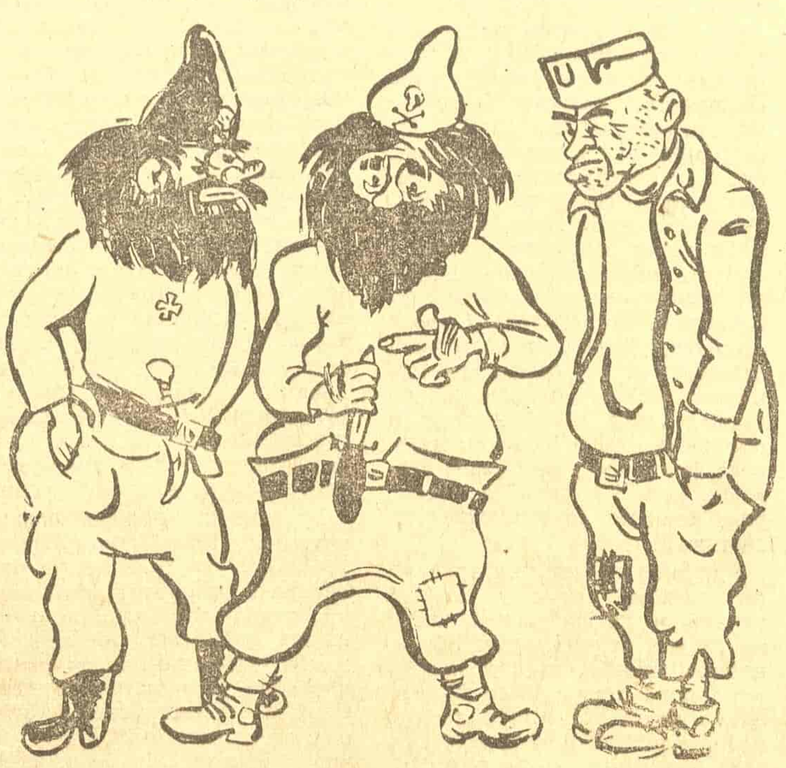

— Какви су услови, брале?
— Никакви. Познају нас људи.

Самовољно зидање зграда је кажњиво

Органи власти у више махова су скретали пажњу свим заинтересованим грађанима, предузимачима, државним и јавним установама да је свако зидање без одобрења и грађевинске дозволе забрањено и да су сви ови прекршаји кажњиви по грађевинским прописима новчаном казном и рушењем бесправног зиданог објекта.

Па ипак, и даље се догађају случајеви бесправног зидања. И поред свих опомена народних власти, олакшаног поступка око прибављања грађевинске дозволе и одобрења за грађевинске радове поједини грађани, шта више државне и јавне установе и предузећа, настављају и даље са бесправним зидањем. Овакви поступци појединаца, установа и предузећа приморали су надлежне органе народних власти да према извршиоцима доносе решења о казни.

Тако су, за прекршаје против грађевинских прописа ових дана кажњена следећа лица и установе: аутобуско предузеће „Ласта" са 500 динара; Живко Обрадовић са 400 динара; Илија Смиљановић са 1000 динара; Сима Симовић са 1000 динара и на рушење бесправно зиданог објекта; Тодор Ђирић са 600 динара; Добривоје Совић са 600 динара; Љубомир Пргомеља са 1000 динара и на рушење започетог објекта; Алојз Витез са 1000 динара; Јован Китић са 1000 динара; железнички камионатни одељак са 500 динара; Љубомир Јелисавчић са 500 динара. Градско предузеће за маст, обућу и свеће „Балкан" са 500 динара и Теретно-транспортно предузеће Србије „Превоз" са 3.000 динара.

Као што се види, има много случајева бесправног зидања и прекршаја прописа народних власти

Уколико новчане казне не би утицале да се искорени ова штетна пракса, надлежне власти приступиће примени и других законских прописа које јој стоје на расположењу.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

Са београдске пијаце

Брегови воћа и поврћа прекривају тезге и пролазе

Обиље кајсија — али још незрелих

— Што није посејано, то не буја, — смеје се крупна сељанка Спасенија из Борче.

На обрамици је, са обале донела четири шарене торбе. Сад вади из њих, као из „чаробног цилиндра" и задовољно ређа испред себе, на разастрту пољавицу.

— На очиглед ти расте... Што је синоћ ситно омркло, одјутрос набујало... Да не верујеш...

Пољаву прекривају везице шаргарепе, ситног јасно зеленог лишћа и интензивно наранџастих корена. Расте хрпа магличасто зелених, једрих келераба.

Негде на сату звонко избија „пола". То је пет и тридесет. Мирише пијаца на свежину, на топао вољ земље, на плодност.

Животворно јунско сунце, што не пали, и плахе, честе кише, начиниле су од повртњака у околини Београда, необичне џунгле зеља.

Спасенија истреса папричице са дна торбе и смеје се:

— То их деда посејао. За њега самог, вели... Воли он љуто. А оно никло, цветало, и има их сада: пола села да запапри. Умива се сабаиле код бунара па вели: „Продај коју десетину, и купи ми дувана!.."

*

Ивицом пијаце, тако, простртa пољавица до пољавице, корпа до корпе, пресипа се. Изјутра, кад је пијаца још чиста, док не нагрне свет, то личи на башту. Али касније, кад се поливена калдрма осуши, на ову робу налећу облаци прашине. Пролазници се гурају и газе. Ствара се пометња и свађа.

Можда би се нашло начина да се за сељаке, који дођу да сами продаду своје производе, начине посебне тезге, које би се изнајмивале за дан. Тада пијаце не би остављале утисак вашаришта, што је у неку руку идилично и питорескно, али никако није хигијенски и практично, а не одговара ни великом граду.

*

— Ценерике, ценерике, крупним гласом нуди пиљар-бркајлија.

— Јесу ли зреле?..

— А да шта су...

Чина као да се љути на питање, а плавоока девојка, што на тезги до његове продаје виново лишће, краставце, липов цвет и брдо грашка у махунама, каже шалећи се:

— Код њих никад не знаш да л' су зреле... Около слатке, а око коштице киселе...

— Иш... Шта ти знаш, љути се стари кроз бркове.

*

Јабуке-петроваче зелене се и румене на много тезги. Само, изубијане су. Због тога се брзо кваре. Кад преноће, већ скоро нису за употребу. То је стога што их млате с дрвета. У интересу квалитета робе, која стиже на београдске пијаце, требало би утицати на сељаке да воће беру са грана. То односи више времена, али доприноси квалитету.

Сличан је случај и са кајсијама. Још их нема потпуно зрелих, а све су натучене. То им одузима могућност да сазру убране. Пре се покваре, но што сазру.

*

У магновењу се образује ред... То је стигло нешто ново. Дреши се велика марама, готово чаршав, и простре се оштар мирис шуме. Читаво брдо печурака, белих обада и мрких „гредица" радује оне што воле укусну чорбу, паприкаш, или мераклијски: „на жару".

— Седма сам, стићи ће до мене, каже старија, крупна жена.

А за то време, на две тезге даље: нови брегови печурака.

— Као: после кише, шали се неко из реда.

*

Жуте се гомиле ситних кајсија за пекмез. До њих брегови боранија, читави бокори першуна, зелени, целера. Тикве и тиквице — скоро на свакој тезги.

— Маааама, купи ми цепелин, тражи плачно малиша.

— Тиква је то душо, тиква...

Али, малиша је размажен мамин мезимац. Он се не осврће на то што је већ много света около и одговара:

— Ти си...

*

Седам пута је звонко ударило. Пијаца је пуна. И поврћа, и воћа.

Брда тиквица и келерабе

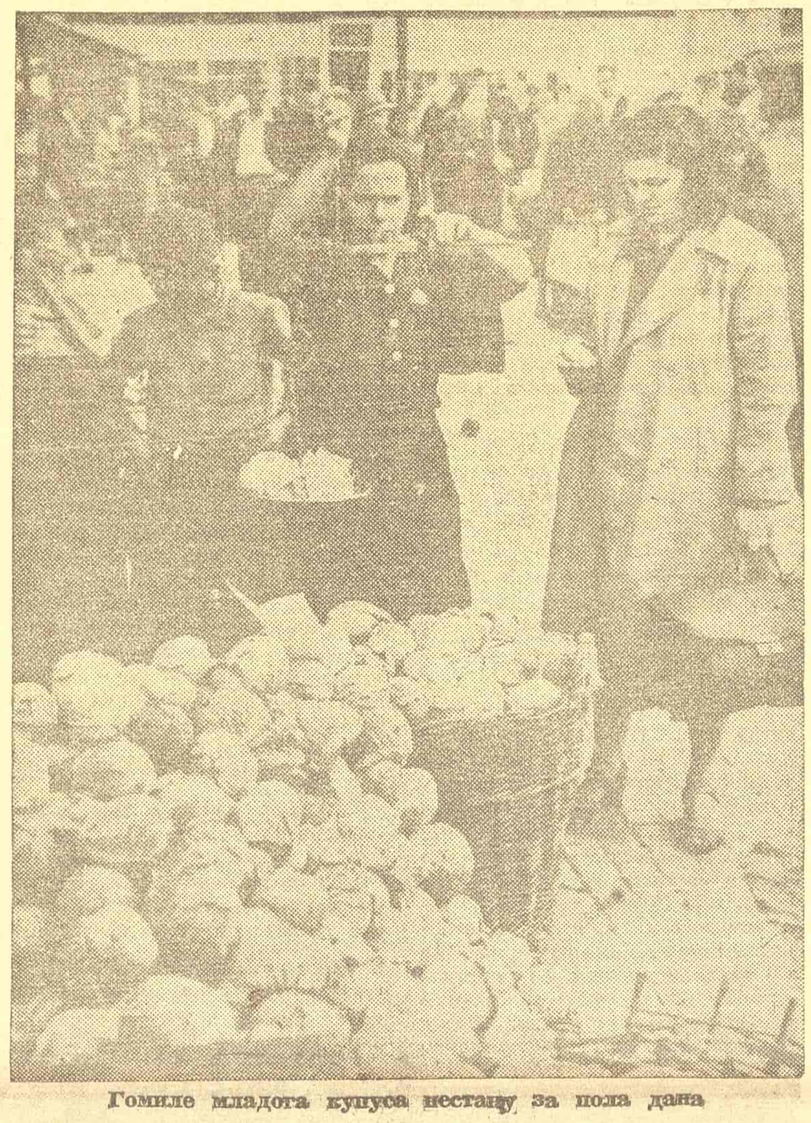

Гомиле младога купуса нестану за пола дана

и купаца. Данас се дели следовање меса. Зато имају добру прођу виново лишће и тиквице.

— Отворићу још и флашу парадајза, па кад налијем, прича једна домаћица у пролазу.

— Само да стигнем док још има кисела млека, жури друга.

Једна пуна старица дуго бира паприке туршијаре.

—Шта ћете од њих, пита млада жена крај ње.

— Са луком, зејтином и винским сирћетом, — фина је салата. То мој стари...

Сналазе се домаћице у раздобљу кад нестаје прва партија зелене салате, а друга још није стигла.

*

На углу: цвећњак. Сандуци са расадом, саксије, кактуси, мушкатле, фикуси... Уз то ките цвећа у води. Ружини пупољци: три динара комад...

А мало даље, стоји сељанка са великим букетима пољског цвећа.

— Два динара кита, виче она.

И жене купују. Београђанке воле цвеће. Оне га и саме гаје по прозорима и вртићима импровизованим по терасама. Па ипак, од ове везе пољског цвећа замирише читава соба на ливаду. И то, за два динара...

*

Препуне су пијаце. Домаћице не муче муку са зељем. Кишовито лето створило је од наших тргова права слагалишта поврћа.

— Шта је, Спасенија, оде твоја роба?

— Узеше је за мензу... Журим кући...

— А деди дувана?

— У, добро што ме сети, куд би му на очи?! Уздравље...

Становници улице Вилине воде немају излаз из своје улице

Улица Вилине воде налази се са спољне стране железничке станице Београд—Дунав. Најближи излаз за нас, грађане ове улице, води преко колосека, улицом Ђуре Ђаковића. Други пут, онај који иде испод подвожњака поред стругаре „Ђуро Стругар", доста је заобилазан, тако да ако се иде и за најобичније домаће потребе — хлеб, на пијацу итд., потребно је око 15 минута хода више. Због тога смо ми овај пут употребљавали само за превоз дрва, кабастих ствари итд.

Ово решење прелаза преко колосека за становнике улице Вилине воде било је најбоље, Међутим, једнога дана код станице Београд — Дунав постављена је милиција, која је забрањивала прелаз и враћала нас. Једини пут остао нам је испод подвожњака. Наравно да је за нас то било доста тешко. Рекли су нам да се жалимо и да ће шеф станице одобрити прелаз преко колосека, пошто је онај други прелаз прилично далек. Ми смо предали списак станара зграда у улици, али нас је шеф станице одбио, наглашавајући да је прелаз преко колосека опасан по живот.

Ми бисмо примедбу шефа станице правилно схватили, да и онај пут испод подвожњака није исто тако опасан. Ту, у близини, налази се истоварна станица, тако да је саобраћај необично жив. Камиони јуре непрописном брзином и испод подвожњака, а како тротоара уопште нема, то се врло лако могу десити несрећни случајеви. Поред тога, пут је такав да се једва два камиона могу мимоићи, прашине има много итд.

Мислим да би надлежни требало да се позабаве овим питањем. Постоје два могућа решења: једно је — оставити слободан прелаз преко колосека, а друго — поставити једног саобраћајца код подвожњака, који би спречавао да камиони јуре непрописном брзином.

Стара песма

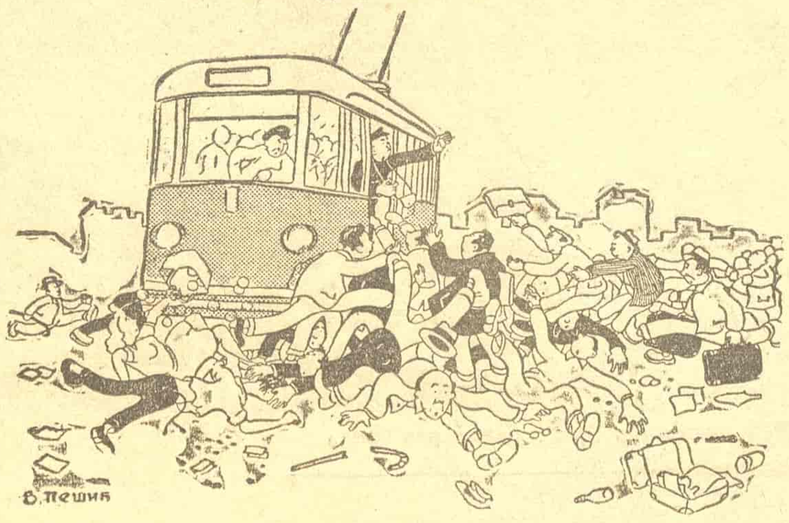

— Доста. Тролејбус има свега 60 места.
— Другом ти то. Ми смо и на трамвајима пребацивали норму...

★ ЖИВОТ И РАДУ СССР ★

Главни архитекта Лењинграда

Пре двадесет пет година директор Руског музеја у Лењинграду приметио је, пролазећи кроз сале те установе, малог дечака који је пажљиво разгледао једну слику славног уметника Левитана. Директор се одмах сетио да је и претходног дана видео тог дечака у Музеју. Дечак се звао Николај Баранов. Дошао је у Лењинград да учи. Тежио је да постане ликовни уметник. Није имао у Лењинграду ни родбине, ни познаника.

Мали Коља показао је директору Музеја мапу са својим цртежима. Није било тешко утврдити да је дечак врло даровит. Неколико дана касније он је примљен у дечји дом. Тако је почео живот Николаја Баранова у Лењинграду.

Године 1931 — имао је тада двадесет и једну годину — Николај Баранов завршио је Лењинградски институт цивилних инжењера и отпочео своју самостану стваралачку делатност. Радећи у Државном институту за пројектовање градова, он је убрзо постао руководилац бригаде, а затим — шеф архитектонског атељеа. После извесног времена Баранову је додељена дужност главног архитекте Института. У току свога рада у тој установи Николај Баранов сворио је нове планове Архангелска, Бакуа, Биробиџана, Стаљинабада, Хабаровска, Јарославља. Већ само то набрајање сведочи о великим размерама Барановљевог стварања. Пре девет година Баранов је постао главни архитекта Лењинграда. Према његовим пројектима у три лењинградска рејона подигнут је велики број зграда.

Стваралачки рад тог истакнутог совјетског архитекте био је прекинут ратом. Током рата Николај Баранов није градио куће, већ одбранбене објекте у непосредном подручју Лењинграда. Напоредо с тим, он је много радио на очувању најзначајнијих лењинградских уметничких објеката од бомбардовања из ваздуха.

Још 1942 године Николај Баранов приступио је стварању плана обнове и даљег развоја Лењинграда. Тај подухват у граду, који обилује архитектонским споменицима светског значаја, претставља одговоран и тежак задатак. Поред дубоког знања, реконструктор треба да располаже врло развијеним уметничким осећањем да не би, стварајући ново, пореметио хармонију целине.

Архитекта — новатор Николај Баранов диви се лепим делима старинске архитектуре и решава задатке нове изградње уз доследно вођење рачуна о значају тих дела. У оквиру рада на обнови историских зграда, које су настрадале за времe блокаде Лењинграда (Ермитаж, Руски музеј итд.), он ставља и самоме себи и другима, изузетно строге захтеве. Задржавајући пређашњи сблик града, млади архитекта тежи да Лењинград постане још лепши.

Пројекти нових зграда, који се израђују у пројектним атељеима Николаја Баранова, заснивају се на чистим и строгим линијама античке уметности, удруженим с највећим достигнућима руске архитектуре. Ту идеју Николај Баранов потчињава интересима и садржини наших дана. Баранов каже:

— Ја настојим да Лењинград и његове зграде буду прожети оптимизмом, осећањем праве радости живота. Тежим да те зграде стварају код људи ведрину. Ако је књижевник написао рђаво дело, ви не морате да га прочитате, ако је композитор написао лошу музику, нико вас не приморава да је слушате, али шта да се ради с ружном зградом или сумурним блоком кућа?

Николај Баранов је данас на врхунцу својих стваралачких снага. Свој одмор главни архитекта Лењинграда посвећује сликарству. Он је добар мајстор портрета.

Становници Лењинграда изабрали су свог главног архитекту Николаја Баранова за посланика Врховног совјета Руске Федерације.

Марија ПОСТУПАЉСКА

Главни архитекта Лењинграда Николај Баранов

Подизање привремених грађевина за станаре зграда које ће се порушити

Многи ће се упитати зашто се подижу мале приземне зграде на углу Булевара Црвене армије и Голтсвортијеве улице и на углу Булевара Црвене армије и улице Народне Републике. Ове зграде су привременог карактера и својим изгледом и израдом не одговарају местима на којима се граде. Зато треба објаснити у коју су сврху изграђене и зашто је одобрена њихова градња.

Предузеће „Електроисток" подиже велику шестоспратну станбену зграду са 94 стана и 14 локала. Ова зграда ће заузимати читав простор на блоку између улица Булевар Црвене армије, Проте Матеје и улице Браће Недића. На том месту сада се још налази известан број трошних станбених зграда које ће се ускоро порушити. Ове зграде су настањене и за њихове станаре треба обезбедити потребне станове.

Станбено одељење нема могућности да обезбеди потребан број станова и локала за ове станаре, а зграда „Електроистока" мора се брзо градити. Зато је предузеће „Електроисток" предузело изградњу привремених станова на празним плацевима у Булевару Црвене армије и то на углу Голтсвортијеве улице и на углу улице Народне Републике. У те зграде сместиће се садањи станари старих зграда које треба да се поруше, а чим буде оспособљено приземље нове зграде „Електроистока", они ће добити обезбеђене станове у овој згради.

Грађевинско одељење је дозволило изградњу привремених зграда зато што је „Електроисток" дао обавезу да ће их порушити чим буду готови радови на приземљу нове велике зграде. На тај начин решено је правилно једно важно питање.

Довођење у ред стаза на Малом Калемегдану

Већ годинама су стазе, које воде на Мали Калемегдан изложене од киша и искварене. Сада се приступило вађењу старе калдрме и постављању нове

Кроз

ПИСМА Уредништву

Пијаце не би требало чистити док су на њима намирнице

Београдске пијаце су пуне воћа и поврћа. То даје могућности за правилно и добро снабдевање грађана. Међутим, због недовољног броја тезги, воће и поврће стоји изложено по тротоарима. Како органи за чистоћу чисте и по пијацама, диже се прашина и пада на намирнице које су изложене на тротоару.

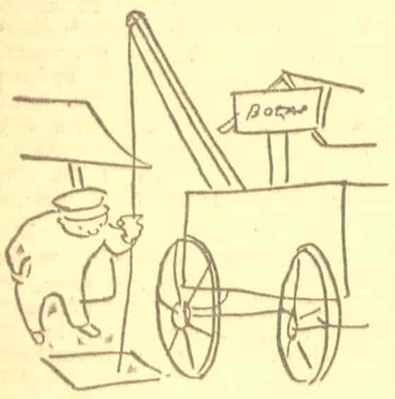

Али, има нешто још горе од прашине. Код сваке пијаце има по неколико шахтова од канализације. Шахтови се обично чисте ујутру кад на пијаци има највише робе. Тада се кантама извлачи прљава, загађена маса, чији се смрад већ издалека осећа. Тај трулеж пун је клица и бацила који падају на животне намирнице по пијацама, а нарочито на оне које леже по тротоарима. Опасност нарочито прети воћу и поврћу, пошто су у сировом стању.

Због свега изложеног потребно је што пре поправити хигијенске услове на нашим пијацама. То спада у дужност Градског предузећа за чистоћу, а исто тако потребно је да се што пре изграде нове, макар и најпримитивније тезге за воће и поврће на пијацама.

М. ПРИЈАЛИЋ

*

Нарушавање кућног реда

Извршни народни одбор прописао је за све станбене зграде кућни ред који је истакнут у свим зградама и кога мора да се придржавају сви грађани. Међутим, често се дешава да се кућни ред не одржава онако како га је прописао Извршни одбор, а да и сами настојници зграда не пазе како се он одржава.

У кућном раду је на пример прописано да је од 12 до 16 часова забрањено трести тепихе и дизати буку, јер радни људи се у то време одмарају. У крају у коме ја станујем у то време је велика ларма, у многим зградама се тресу теписи тако да је галама просто

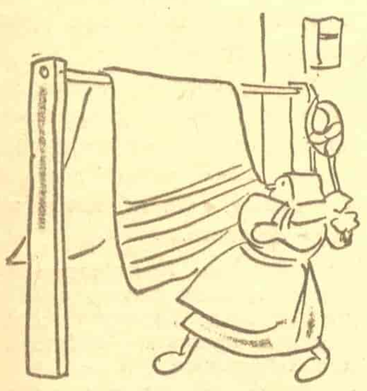

неиздржљива. У кућном реду је такође прописано да после десет часова увече треба да влада мир. Али баш после десет сати састају се у том крају неки беспосличари и почињу без слуха и гласа да певају и виче, не престајући са таквим »весељем« све до поноћи.

Органи милиције требало би да помогну нас станаре којима је потребан одмор и да онемогуће ова поноћна »весеља«. Сами станари пак у зградама требало би да се договоре и контролишу своје суседе па да их јавно критикују на мањим кућним састанцима, а у тежим повредама кућног реда органи народне власти требало би да помогну грађанима и казне прекршиоце.

Младен БАЛАБАН

КАКО ЛЕТУЈУ ДЕЦА У КОШУТЊАКУ

Весели дани

У сенци већ прецветалих липа седе неколико малишана и једна девојка. Радознало и зачуђено, неколико пари дечијих очију посматрају девојку која тако лепо зна да им прича.

„И једнога дана мала Црвенкапа кренула је кроз шуму да носи понуде својој баки...“ — причала је девојка у белој хаљини, а деца су зауставила дах и упорно гледала, желећи да им ни једна једина реч те лепе приче не промакне.

Дуго је звонио глас девојке која је причала, дуго је трајала лепа прича. А онда одједном, шумом и пропланком просуо се весео, кристалан дечији смех, узвици безбрижности и раздрагености. Деца су несташно јурила ка малим столовима, смештеним у дворишту испод хладовитих липа, јер су знала да добијају ужину.

*

Нису липе процветале много пута од дана када су у њиховом хладу, у „шезлонзима“ лежали људи и жене и одмарали су после „напорне“ игре голфа. Ту, на овом пропланку, на врху Кошутњака, одакле поглед допире до плавичастих обриса фрушкогорских планина, био је голф-клуб. Модерно саграђена вила, са свим удобностима, служила је за забаву и одмор члановима овог клуба. Никада она, са својим лепо уређеним просторијама, није служила ничему корисном.

Деца сиромашних родитеља нису раније никад ишла на летовање. Она су проводила најтоплије дане у спарном граду, а њихово здравље је пропадало. Нико о њима није водио рачуна. Тој истој деци данас се поклања највећа пажња. Запослене мајке не могу да посвете довољно пажње одгоју деце, и она се данас смештају по обдаништима, где се на њих будно пази. Да би се та деца из обданишта преко лета освежила, Одељење социјалног старања Извршног одбора преуредило је вилу-голф-клуба за смештај 100 деце. У току лета кроз ово летовалиште ће проћи око 600 деце претшколског доба. Овде летују и деца социјално угрожених родитеља.

Неколико жена непрестано бди над овом децом. Пошто има око стотину деце, подељена су у четири групе. Свака група има васпитачицу и неговатељицу. Оне се никад не одвајају од деце. Неговатељице и васпитачице се труде да месец дана проведених ту, у шуми, за свако дете заиста значи опоравак.

Рано јутро у шуми почиње цвркутом птица. Птицама у шуми око пропланка, на коме је дечје летовалиште, придружује се сад у ране јутарње часове, звонки дечији смех, који је тако сличан цвркуту птица. Деца устају у шест и по часова и, после заједничког умивања, које је увек пропраћено галамом и смехом, као јато лепршавих птица дотрче за столове где им се дели доручак. За доручак добијају комад хлеба са бутером или кајмаком, или млеко. После доручка, док још роса блиста по зеленилу, тапкају они стазама на све стране по шуми у своју уобичајену јутарњу шетњу. Јуре се и играју разне дечје игре, да се око десет сати зарумењених образа и светлих очију врате на ужину. Свако дете после пријатне шетње слатко поједе свој комад хлеба са бутером или кајмаком и опет одлази да се игра.

Пошто је око подне највећа врућина, свака васпитачица води своју групу на неко хладовито место, и онда им прича или чита лепе приче. Деци је то најпријатнији део дана, кад шћућурени на трави пажљиво прате сваку реч васпитачице, а њихов детињи ум дочарава ликове јунака приче. У дванаест сати звоно опомиње да је време ручку. Зачас сви седају на своја места и мирно чекају ручак. Храна је одлична. Поред разноврсног поврћа, сваког дана има и меса. После обилног ручка, који прође зачас у веселом ћеретању и жагору деце, све се око летовалишта полако утиша. Деца одлазе на спавање. У лепо уређеним собама поређани су кревети. Свако дете има свој кревет, свој убрус и своје рубље. Најтежи део посла васпитачица и неговатељица је натерати децу да спавају. По спаваћим собама дуго брује дечији гласови, док се полако не претворе у једва чујан шапат и — одједком се све утиша.

У 4 сата добијају лаку ужину — хлеб са медом или мармеладом — а онда одлазе у шетњу. Играју се по шуми, трче, хватају шарене лептире, којих је шума око летовалишта тако пуна. У 7 сати добијају за вечеру млеко, јогурт или тесто, а затим се још мало играју. Око 8 сати одлазе у купатило да се умију, а потом на спавање. Иако су већ око 8 сати у кревету, тек око 9 зградом завлада тишина. Деца, уморна од шетње и игре, спавају чврстим дечијим сном, да се сутра опет рано пробуде и наставе свој безбрижан и весео живот.

Деца овог летовалишта су мала, нису још учила да читају. А ипак, многа од њих већ знају сва слова, нека чак знају и да пишу. Мала Јагода, девојчица са Чукарице, светло-плаве косе и чудно плавих очију, зна већ да рецитује многе песмице.

Лепо ишаране зидне новине на зиду спаваће собе носе име „Весели дани“, и потпуно су обележје дана које деца проведу на летовању.

Последњи дан летовања је најтежи. Кад одлазе, деца се само тужно гледају, осећају несвесно да пролази нешто блиставо и лепо. Но, истовремено им једна мисао разведрава лице и спречава сузе да заблистају на трепавицама — мисао да ће поново бити са својом мамом.

И кад већ неколико месеци прође од летовања, свако дете ће у сећању видети пред својим очима низ лепих, незаборавних дана. Док им мајка вечером буде причала приче, пред њима ће јасно искрснути лик девојке у белој хаљини и чиниће им се да чују њене речи: „И једнога дана мала Црвенкапа кренула је кроз шуму...

Јованка ТЕРЗИН

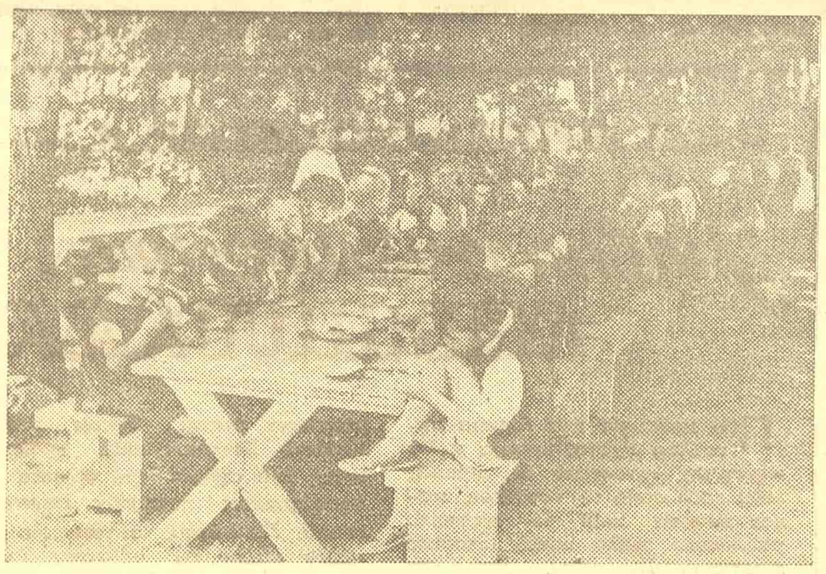

После веселе шетње по шуми ужина одлично прија

Деца пажљиво прате сваку реч приче

Летовање београдске деце

У свим београдским основним и средњим школама завршена су предавања. За који дан знаће се резултати постигнутих успеха, а онда ће отпочети летњи распуст.

Како омогућити што бољи и садржајнији одмор деци, како им пружити што више разоноде, весеља и игре — била су питања којима је Извршни одбор посветио пуно пажње. Брига наших народних власти за децу добила је свој пуни садржај при организовању летњег одмора наших малишана. За који дан отвориће се Пионирско купатило на Дунаву, где ће се око 800 пионира свакодневно крај воде у игри и весељу освежавати. Радови на Пионирском парку у Кошутњаку — јединственом парку те врсте у Југославији — већ се завршавају. Ускоро ће наши малишани на најлепшем крају Београда у лепо уређеном парку пуном зеленила и цвећа весело проводити време у игри и забави. Биће ту и љуљашки и вртешки, колица са понием, стрелиште, пинг-понг и позориште с лутка ма, поред правих радионица: столарске, механичарске и других у којима ће пионири под руководством старијих другова, радника, моћи да израђују разне ствари. Добро снабдевена библиотека дечјих књига биће на расположење онима који ће у свежини шумског хлада хтети да читају. Пионирски парк, то ће бити кутак весеља, игре и забаве наше деце, наших малишана.

Првог и другог јула поћи ће око 2.000 школске деце на летовање изван Београда у околину Горњег Милановца, Љига и Тополе. Све припреме око уређаја летовалишта су већ у завршној фази. Централна управа свих летовалишта, састављена од два професора, два учитеља, омладинца, и лекара, већ се налази у Горњем Милановцу. И транспорт инвентара већ је отпочео, а за који дан поћи ће и економи, куварице и служитељи да тамо, на летовалиштима, припреме све и дочекају нашу децу. Захваљујући помоћи Извршног одбора и широко постављеној акцији на прикупљању прилога преко фронтовских организација, уплата ученика била је 400, 600 и 800 динара, иако су трошкови за једно дете 1.000 до 1.100 динара. У лепим шумовитим местима, под руководством својих наставника и пионирских руководилаца, провешће пионири 28 дана одмора. Нарочита пажња посвећена је садржају дневног занимања пионира, како би време, проведено на летовању, било испуњено са што више разоноде, игре и забаве. Добра исхрана, са доста млечних производа, омогућиће брзи опоравак нашој деци. Свако летовалиште имаће своју амбуланту, приручну апотеку и санитетску сестру, а три лекара обилазиће редовно сва летовалишта.

По повратку ових пионира с летовања, поћи ће почетком августа друга група, да после весело проведених дана наши ученици, освежени и одморни, пођу поново у школу.

Јелка КОСТИЋ

Искусни потрошачи

— Нећемо сад. Друг пуши, па се може наљутити...

Фронтовци критикују

Прикупљање цигарета за омладину на Прузи

У последње време појавиле су се по извесним трафикама кутије на којима пише: „По једну цигарету за наше бригадире са омладинске пруге“. На кутијама је остављена рупа у коју купци при куповању цигарета треба да спусте цигарете.

Појава ових кутија изненађује. Свакако су они који су их поставили имали добру намеру и жељу да цигаретама снабдеју наше омладинце на Прузи, али сматрам да је прикупљање цигарета на овакав начин неумесно. Пре свега, наше власти се старају о снабдевању омладинаца свим потребним артиклима, а уколико се за њих спремају поклони, то се ради преко Фронта и на иницијативу самих чланова појединих фронтовских организација.

Ђ. ПРИСЕЛАЦ

*

Занемаривање баштица испред кућа

Од насеља Дедиње преко Топчидерског Брда све до улице Војводе Мишића у баштицама испред многих кућа расту руже и пењу се по оградама. Власници кућа не обраћају уопште пажњу докле ће се пружати и расти трновите гране, већ се дешава да се пружају и даље од ограде и сметају грађанима при пролазу.

Преко дана, кад се гране виде, човек може некако и да прође. Али пре неко вече пролазио сам кроз Сењак и ишао ка Топчидерском Брду. Пошто је био мрак налетео сам неколико пута на трновите гране ружа, које су се пружиле далеко од ограде и огребле ме по лицу и врату неколико пута. Да бих се обезбедио од сличних изненађења био сам приморан да идем коловозом.

Мислим да би органи народних власти требало да опомену све власнике кућа у овом крају, да поведу више рачуна и да сасеку гране које се пружају далеко од ограде. Иначе ће грађани, који не познају овај крај а пролазе кроз њега ноћу, бити изложени непријатностима и озледама.

В. Ж.

*

Нечистоћа по радњама које справљају и продају јела

У Београду има велики број мањих кафана, народних кухиња, млекара, посластичарница итд. Од мноштва ових и сличних радњи, само незнатни

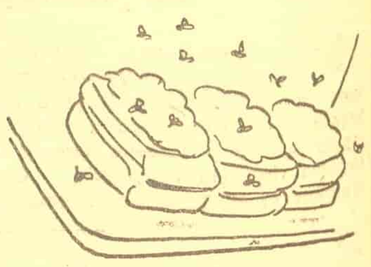

део одговара најнеопходнијим хигијенским условима. У осталим пак радњама влада велика нечистоћа. Над изложеном, непокривеном робом може се видети у свако доба читав рој мува, који су највећи разносачи свих могућих болести.

Тако изгледа у спољном делу радње. У другом делу, где се јела справљају, стање је још горе. Био сам у задњем делу једне посластичарнице која се налази до биоскопа „Дрине“. Неред, нечистоћу и све остало на шта сам наишао, није потребно описивати, јер би здравствени органи могли то исто врло лако да утврде. Како се ових дана одржава Недеља чистоће, то би здравствени органи требало да обиђу и овакве радње у које, нажалост, свраћа велики број грађана.

Гојко БАШИЋ
Улица Чарли Чаплина бр. I

О Београду

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА *предлажу*

У Народној библиотеци требало би променити радно време

Жеђ за књигом код наших људи све више и више расте. Народна власт са највећом љубављу и разумевањем односи се према том питању и свакодневна је појава отварање нових библиотека, домова културе итд. Ту скоро отворена је и Народна библиотека која располаже великим бројем књига.

Но да би се том библиотеком могли да користе и трудбеници у пуној мери предложила бих измену радног времена које се сада креће од 7 ујутру до 19 часова. Ево зашто. Радни народ је на послу од раног јутра до два сата поподне. У најидеалнијем случају трудбеници не би могли да користе библиотеку пре 3 сата, а многи због тога што далеко станују, ни пре 4 сата поподне. Остаје дакле време за читање само од 5 до 7 сати. То је мало. Још ни сунце није зашло а библиотека се већ затвара. С друге стране, у библиотеци од 1 до 4 поподне ретко кога има. После завршених испита нестаје ђака и студената који су једини долазили у то време.

Због тога мислим да за време лета рад у библиотеци треба да се продужи најмање до 9 часова увече, евентуално и до 10 часова. Особље у библиотеци могло би на тај начин да ради у две смене — од 7 до 13 и од 16 до 22 часа. За време летњих жега од 1 до 4 после подне ретко би ко и дошао.

На тај начин трудбеници Београда могли би да користе вечерње часове за своје културно уздизање.

Љубица ПОПОВИЋ
Адмирала Гепрата 64

★

На железничким станицама требало би истаћи време пријема у свим важнијим установама

Путници који долазе службеним послом у наш главни град морају често да обиђу неколико надлештава и

установа да би свршили свој посао. Пошто је у многим установама пријем публике од 10 до 12 часова, путници су приморани да се непотребно дуго задржавају у Београду о трошку свог предузећа или установе, јер се за то време не може стићи у неколико надлештава и установа.

Мислим да би требало да се надлештва сврстају у неколико група, па једна да примају публику од 7 до 9 а друга од 8 до 10, трећа од 9 до 11 итд. На тај начин омогућило би се многим путницима из унутрашњости да за краће време сврше своје послове.

Осим тога мислим да би било корисно да се на железничким и паробродским станицама поставе табле са тачним адресама свих надлештава и са временом пријема публике у њима. Тиме би се многим путницима олакшало свршавање посла и скратило дуготрајно лутање од установе до установе, и задржавање на службеном путу, што свакако штети нашим предузећима и установама.

М. ЈОВАНОВИЋ

★

Дечји базени са песком по парковима

Најпривлачнији кутак парка за свако дете је онај, где се налази базен са песком. То је управо дечја сунчана бања, где их највише има. Ту се граде куће, копају тунели, праве пирамиде и рађају нове идеје малих „стручњака". На том сунчаном делу парка наши најмлађи снаже и развијају своје здравље.

Кад све то знамо, морамо се више побринути да у таквој средини уклонимо све недостатке и спречимо евентуалне незгоде или чак и теже непријатности. Ради се о овоме: у парку код Мањежа већ је одавно разваљена на неколико места бетонска ограда базена за песак. Деца стално шетају по тој ивици. Оштре ивице разваљене ограде сваког тренутка доводе децу у опасност. Често им се нога заглави, а понекад при паду на оштру, изломљену ивицу бетонске ограде раскрваве и своје мале ноге. Поред тога, на поду базена, који је некада био поплочан, сада недостаје добар део цигала, што исто тако претставља опасност за децу која се играју.

У Пионирском парку пак, скоро је ограђен базен за песак дрвеном оградом. Но, величина базена и ограде не одговара ни величини парка ни броју деце која свакодневно долазе.

Мислим да би било потребно да се у подизању базена за песак по свим парковима у Београду уведе више система и да то чине људи једино у сарадњи са добрим познаваоцима дечје психологије.

Продаја цвећа по локалима

Готово у сваком ресторану обична је појава да грађанима, који седе за столом, прилазе продавци цвећа и нуде своју робу. Цвеће је заиста лепа ствар и верујем да би га многи купили да није тако скупо. Препродавци цвећа по ресторанима наплаћују знатно већу цену него што се оно може набавити у цвећарским радњама.

Сматрам да би продају цвећа по ресторанима преко продаваца требало забранити. Овакав начин продаје пре личи на просјачење. Али, да б[illegible]ни који воле цве-

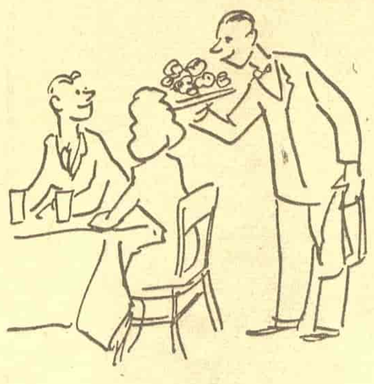

ће ипак могли да га набаве и у ресторанима, мишљења сам да би продају требало да врши сама управа ресторана. У локалу би се могло поставити једно лице ко је би продавало цвеће. Најзгодније би било да се поред гардеробе постави један мали сто на коме би стајало цвеће. Продају би вршила гардероберка. Ако је овај начин продаје незгодан и ако одузима време службенику на гардероби, онда би један од келнера могао с времена на време да понуди гостима цвеће.

Петар ПОЖОЊИ
Цетињска улица 2

★

Мајке са малом децом треба у трамваје пуштати преко предње платформе

Станујем у близини Електричне централе. Сваког јутра пре одласка на рад носим дете у јасле у Душановој улици и често користим трамвај. Како у јутарње време радни свет иде на посао, трамваји су обично пуни, и нама женама са децом је тешко да се прогурамо у кола. Али по неки кондуктер, па и контролни орган, дозвољавају понекад да са дететом уђем у кола са предње платформе. Међутим, то се не допушта увек, јер има кондуктера који и на велику молбу жена не дозвољавају улаз са предњих врата, правдајући се да за то немају наређења.

Мислим да би Градско саобраћајно предузеће требало да укаже помоћ мајкама које су запослене и да им одобри да могу улазити у трамвај на предња врата, с тиме да карту купују код кондуктера исто као и службеници и инвалиди. На тај начин помоћи ће се запосленим женама да не морају с децом у наручју сваког јутра да се пробијају кроз велику гужву.

Д. С.
Доситејева 17

Из Ботаничке баште

Несавесни шетачи често кидају најређе биљке по Ботаничкој башти.

— Јаој, госпођо, па то су нам најређи примерци!
— Баш ми је мило! Ја сам и хтела нешто што није обично.

Жене Прве основне организације Првога рејона шију за незбринуту децу

Антифашисткиње на раду

Београдске антифашисткиње имају читав низ дужности, па ипак, чим се укаже потреба, оне се прихватају сваког посла и сналазе се у њему.

Тако су жене Прве основне организације, Првога рејона, поред својих ранијих примљених обавеза, узеле у шивење летњу одећу за незбринуту децу. На том послу дато је до сада 150 радних часова.

Љубица БИЈЕЛИЋ

НОВА ОРГАНИЗАЦИЈА *среских народних судова и јавних тужиоштава на подручју Београда*

Београд је доскора имао седам рејонских среских судова. Међутим, да би се боље спровела организација рада судова и да би се остварије непосредније везе са Окружним судом, а и у циљу боље расподеле судиског кадра, Министарство правосуђа Народне Републике Србије укинуло је на територији Народног одбора града Београда све досадашње рејонске судове.

Уместо седам рејонских судова формирана су три среска суда за читаву територију Београда. Сви ови судови отпочели су 1 јуна са радом.

Први сремски суд за град Београд налази се у Нушићевој (бив. Пашићевој) број 4. Овај суд надлежан је за подручје Првог и Другог рејона Београда, наместо Народног среског суда за Први рејон који се налазио у Кнез Михаиловој 21 и Народног среског суда за Други рејон који се налазио у Нушићевој 25.

Претседник Првог среског суда је Богољуб Никодијевић, а секретар Радмило Јовановић. Судије кривичних већа: Љубиша Стокић, Славко Стојановић, Милић Јевремовић; судије грађанских већа: Даміан Лисица, Бранислав Добричић, Радмило Радмиловић; извршне судије: Даница Китић, Јовиша Поњавић; судија за правну помоћ: Ратислав Поповић; ванпарнични судија: Светислав Вуловић; оставински (масени) судија: Љубинка Милосављевић. Овај суд има 360 поротника.

Прво рејонско јавно тужиоштво налази се у истој згради. Јавни тужилац је Миша Оташевић.

У Гарашанинској улици број 4 налази се **Други сремски суд за град Београд**, чија је надлежност за подручја бившег Среског народног суда за Трећи рејон, (Нушићева 8) и Народног среског суда за Седми рејон, (Чукарица).

Претседник суда је Милић Радојевић. Кривичне судије: Петар Ђурашковић, Пазар Чворовић, Ката Новаковић; грађанске судије: Милорад Ђ. Спасић, Ђорђе Глигоријевић, Мирко Павловић; оставинске судије Радмила Лукић, Петар Ђурђевић, Душан Никчевић; извршне судије: Миленко Половина, Јелица Ђуровић. Други сремски суд има 320 поротника.

У истој згради налази се Друго рејонско јавно тужиоштво. Јавни тужилац је Милица Дединац.

Трећи народни сремски суд за град Београд налази се у улици Краља Милутина број 64. Овај суд је надлежан за територије Четвртог, Петог и Шестог рејона, наместо рејонских судова који су се налазили у улицама Саве Ковачевића број 51, Кајмакчаланској 58 и Господара Вучића 78.

Претседник суда је Драгослав Пантовић. Кривичне судије: Ратомир Тасић, Душан Ђорђевић, Ангелина Митровић; грађанске судије: Бранко Добричанин, Мирослава Лакићевић, Миодраг Нешковић, Војислав Пантелић; извршни судија: Јован Дунђерски; оставински судија: Ружица Басарић; ванпарнични судија Милорад Дабетић. Овај суд има 400 поротника.

Јавни тужилац Трећег рејонског јавног тужиоштва, које се налази у истој згради, је Милош Ратковић.

Четврти Народни сремски суд за град Београд налази се у Земуну на Пашићевом тргу број 3.

Земљишно-књижни суд за подручје читавог Београда налази се у Гарашанинској улици број 4.

Све судије изабране су на заседањима рејонских народних одбора. Судије бивших рејонских судова које нису изабране у ова три сремска суда распоређени су на нову дужност.

Радови на оправци калдрме у Добрачиној улици

Убрзано се ради на оправци калдрме у Добрачиној улици, којом тролејбуси одлазе у депо

Несавестан однос грађана *према народној имовини*

Београд је добио тролејбусе. Бригa народних власти, да грађанима омогући што удобнији и бржи превоз није се само на томе зауставила. Градски народни одбор, одобрио је кредит за подизање две модерне тролејбуске станице, које ће за време кишних дана заштитити путнике од кише.

Изградња тролејбуских станица завршила се пре неколико дана. Треба видети како оне већ данас изгледају: разбијени прозори, повађен кит са стакала бела матирана стакла сва ишарана, зидови изгребани, а деца се љуљају на вратима телефонске кабине. Какве ли ће изгледати после годину дана пита данас сваки савестан грађанин Београда.

Овакав начин немарног односа према народној имовини и несавесност појединаца је за сваку осуду. — Где је свест тих грађана који свакодневно по два-три пута чекају тролејбус испред станице, — да увиде да је то ради њих подигнуто, њима да служи, и да према томе пазе на њих као на своје.

Народна власт била је принуђена да поред сваке станице постави једног милицајца. Шта ће они тамо? Да буду најодразитија слика неодговорности, несавесности београдских грађана, који се према народној имовини управо злочиначки односе.

Цветко МАРКОВИЋ

Закоровљен парк поред Јованове пијаце

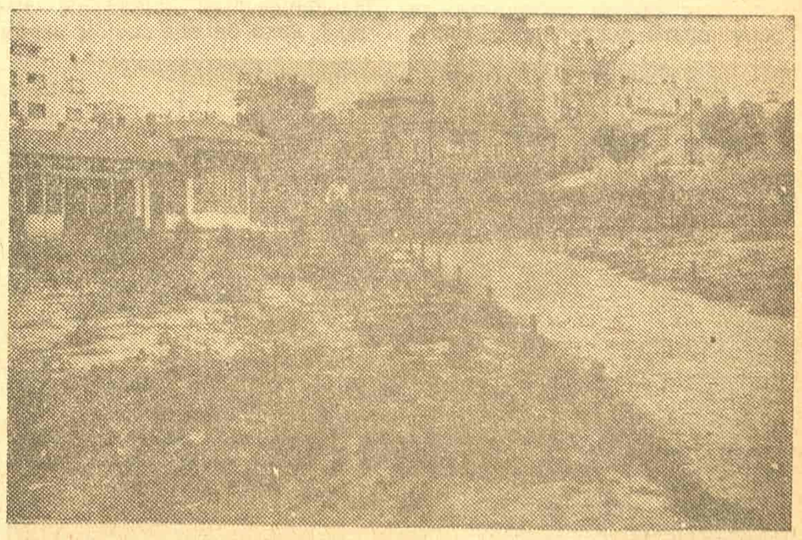

Иако су уређене стазе и обављени земљани радови, овај мали парк, који би освежавао читаву околину, зарастао је у коров, препуштен сам себи

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

Сузбијање неписмености међу грађевинским радницима

И ако је било предвиђено да се приступи одмах описмењавању грађевинских радника, чим се прикупе по радничким становима, домовима и градилиштима, ипак је отварање аналфабетских течајева отпочело тек пре десетак дана. Разлози за овај закаснели рад могу се тражити како у објективним чињеницама, тако и у субјективним. На првом месту, морало се пронаћи најзгодније време и место за одржавање течајева, а затим је требало разбијати предрасуде самих радника у погледу учења — требало их убедити и привући на течајеве.

О раду на описмењавању грађевинских радника старају се градска комисија за сузбијање неписмености и културно-просветне комисије грађевинских радника У акцији против неписмености помажу још и рејонске комисије за сузбијање неписмености и екипе за убеђивање, састављене од најбољих и најактивнијих чланова антифашистичких организација. Поред њих, у раду на описмењавању грађевинских радника учествују и просветне комисије, образоване при сваком већем градилишту и радничком насељу. Екипе за убеђивање и просветне комисије при градилиштима и радничким домовима имају за задатак да попишу и прикупе све неписмене. Градска и рејонске комисије, а и културно-просветне комисије подружница грађевинских радника, морају да координирају рад на терену, да испитују сваку препреку у раду, како би се течајеви несметано раззијали.

Резултат рада целог овог културно - просветног апарата до данас јесу: 14 аналфабетских течајева са 166 полазника, и то пет течајева у Трећем рејону, четири у Другом, два у Првом, два у Петом, један у Четвртом. У Петом и Шестом рејону ови течајеви су тек у формирању.

Велика грађевинска сезона ове године привукла је велики број грађевинских радника у Београд. Данас, у Београду, према подацима Месног одбора грађевинара, ради око 12.000 грађевинских радника. Међу овим радницима има око 50% неписмених. Када се упореди број течајева и број полазника са подацима које смо горе изнели, онда се види да су резултати рада на описмењавању минимални.

Стога је потребно да се сви просветни органи који раде на описмењавању грађевинских радника повежу са организацијама Народног фронта и затраже помоћ од њих. Организације Народног фронта треба да пруже сву помоћ културно-просветним органима, како би се могло прићи озбиљније ликвидирању неписмености међу грађевинским радницима.

Нове књиге

Б. М. Шеварлић: О ПЛАНЕТИ НА КОЈОЈ ЖИВИМО, издање »Просвете«, ћирилицом, страна 87, цена 7 динара.

Бранислав Нушић: ПОКОЈНИК, издање »Просвете«, ћирилицом, страна 133, цена 17.50 динара.

ФИЛМ

МЕСЕЧНИК „АВАЛА ФИЛМА“

Наша кинематографија настоји да организује што потпуније обавештавање јавности о значајним догађајима у земљи. Тако је предузеће »Авала филм« — Београд почело са издавањем редовног месечног прегледа »Месечник«.

Као што је то случај са »Прегледом« који израђује »Јадран филм« у Загребу и »Обзорником« »Триглав филма« из Љубљане, и »Месечник« ће имати карактер часописа. Сцене, које ће да садржи, неће бити биране само према својој актуелности, него ће да приказују догађаје из Србије и области у њеном саставу, који имају општији и дуготрајнији значај. Нарочита пажња обратиће се на то да »Месечник« региструје све оно што се односи на извршење Петогодишњег плана.

Први број »Месечника«, који је изишао ових дана, поред осталог садржи и преглед градњи станбених зграда у Београду, о радовима на пољопривредном добру »Младост« у Посавини, о уништавању скакаваца у лесковачком крају, као и краће вести.

На овај начин и Народна Република Србија добила је свој месечни часопис на филмској пантљици, а почетком јула појавиће се и први месечник Народне Републике Босне и Херцеговине. Врше се припреме да и Црна Гора и Македонија ускоро добију своје месечне филмске часописе.

*

СОВЈЕТСКИ ЦРТАНИ ФИЛМ

О совјетском цртаном филму мало се до сада код нас чуло, али он постоји и почео се нарочито у новије време нагло развијати. Постоји посебни студио, Московски студио уметничког цртаног филма, у коме ради око 200 уметника — специјалиста за цртани филм. Совјетски режисери и сликари цртаног филма раде упорно, примењујући све могућности овога жанра, те су се развили већ у велике мајсторе. Они искоришћавају искуства, која су постигли амерички стручњаци за цртани филм, али совјетски цртани филм тражи и своје сопствене путеве. У две последње послератне године Московски студио цртаног филма израдио је 15 филмова, од којих је један лутачак и у пет делова. Међу осталим пренесено је у цртани филм и једно класично књижевно дело »Пропали акт« од Гоља. Совјетски цртани филм нарочито се бави преношењем на филмско платно прекрасних руских прича, па су тако настали цртани филмови »Лија и кос«, »Кућерак« итд. Израђен је цртани филм према дечијој причи »Паунов реп«, затим музикалне фантазије »Зимска прича« и »Пролетње мелодије«, спортска комедија »Тиха пољана« итд.

Цртаним филмовима у Совјетском Савезу баве се особито режисери Брумберг, Ходатајев, Иванов, Пашченко, Бабиченко и Полковник.

Истина је, у совјетским цртаним филмовима има још извесних утицаја Американца Диснија, нарочито у музичком погледу. Али све се јасније опажа да се совјетски уметници тога ослобађају и све јасније се у њиховим филмовима опажају руски фолклорни, тј. народни елементи, а исто тако и утицај врло оригиналног совјетског марионетског позоришта. Совјетски цртани филм има све предуслове да израсте у посебну и снажну грану совјетске филмске уметности.

Сада се у Совјетском Савезу спрема неколико нових цртаних филмова, тако велики филм »Коњић Горбунок« по причи Јершова, затим филм »Пут у земљу великана« у два дела, »Весели врт« и »Сива шпијица«, »Храбри војник« итд. Поводом 800-годишњице Москве биће израђен филм »Теби, Москво«.

*

ФИЛМСКЕ ВЕСТИ

Наш први домаћи уметнички филм »Славица« постигао је рекордну цифру гледалаца. За 42 дана приказивања у Београду, »Славицу« је гледало 173.734 гледалаца. »Славица« је највише гледани филм у Београду од ослобођења.

Д. Крижанић: Портрет Десанке Максимовић

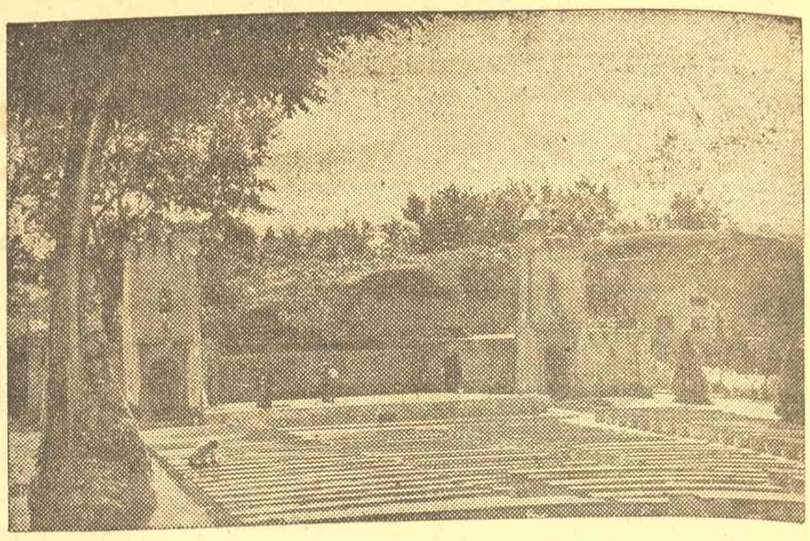

Летња позорница на Калемегдану обновљена је и ових дана отпочеће са радом

У МАЈДАНУ КАМЕНА КОД ЦАРЕВЕ ЋУПРИЈЕ ГРАДИ СЕ ВЕЛИКА ЛЕТЊА ПОЗОРНИЦА

Летње позорнице у Београду

Велику празнину у културном животу Београда претставља недостатак довољног броја летњих позорница. Многа предавања, концерти, позоришне претставе и приредбе културно - уметничких друштава не могу лети да се изводе, иако влада велико интересовање за њих.

Данас у Београду има четири летње позорнице: на Калемегдану, летња позорница Другог рејона у Стаљинградској улици и Трећег рејона у Пионирском парку, а ових дана завршена је летња позорница на Малом Калемегдану. Број ових позорница је недовољан у односу на културне потребе нашег становништва. То се види и по резултатима приредби на летњим позорницама у Другом и Трећем рејону, које су увек масовно посећене. Нарочито се осећа потреба за летњим позорницама по перифериским деловима града. За сад је предвиђена изградња још две летње позорнице, и то на Шестом и Четвртом рејону, које треба да се подижу ове године.

Како се културно уметничке приредбе све масовније посећују, а Београд не располаже великим дворанама које би могле да приме неколико хиљада посетилаца, то се намеће потреба изградње једног великог позоришта, на отвореном простору, које ће бар летњих месеца моћи да послужи за масовно - културне маниефстације.

Према пројекту Техничког отсека Извршног одбора града Београда такво ће се позориште саградити у мајдану камена, на простору између Цареве Ћуприје и Топчидера. За летње позориште, мајдан камена код Цареве Ћуприје претставља идеалан терен, како по свом школјкастом облику тако и по својој живописности. Он се налази на приступачном месту поред трамвајске пруге и аутомобилског друма. Акустичност школјке је одлична. На улазу са друма налази се избушена стена у облику врата, која ће се искористити као улаз за позорницу. Удубљења у терену послужиће као базени за воду, који ће изгледати као мала језера.

Ова велика летња позорница моћи ће да прими око 2500 гледалаца. Позорница ће се изграђивати у етапама у току од две до три године, али ће углавном бити оспособљена за рад до августа ове године. Сама позорница захвата око 600 квадратних метара површине и моћи ће да послужи за одржавање највећих позоришних сцена. Поред позорнице предвиђено је место за оркестар од 200 инструмената, а у дну позорнице подићи ће се кула која ће служити у исто време за биоскопско платно.

Стварањем ове велике позорнице омогућиће се још већи развој културно - уметничког живота Београда. Културни живот Београда неће убудуће замрети са настанком лета, затварањем позоришта и концертних дворана. Он ће напротив, бити интензивније и садржајније. На подијуму грандиозне летње позорнице код Цареве Ћуприје одржаваће се велике културне манифестације које ћу обухватати хиљаде грађана. Нова велика летња позорница није само привремено пројектована, она ће бити стална, солидно изграђена, и као таква претстављаће једну лепу и значајну културну добит Београда.

Такмичење културно-уметничких друштава железничара и бродара

Централна управа Савеза железничких и транспортних радника Југославије организовала је такмичења између свих културно - уметничких друштава железничара и бродара у земљи.

У оквиру овог такмичења културно - уметничко друштво железничара и бродара из Београда „Бранко Цветковић“ и суботичко културно-уметничко друштво железничара и бродара одржаће заједничку приредбу. На овој приредби жири састављен од уметника и чланова Савеза железничких транспортних радника Југославије одредиће које ће културно - уметничко друштво од ова два однети победу и наставити такмичење са културним друштвом железничара и бродара из Босне и Херцеговине. И остала културно уметничка друштва железничара и бродара из других република такмиче се тако, да ће на крају три, најбоља културно-уметничка друштва железничара и бродара одржати једну заједничку приредбу на јесен, у Београду.

Министарство Просвете Србије откупило је за 453.000 динара радове ликовних уметника

За недавно отворену Пролећну изложбу радова ликовних уметника Србије влада велико интересовање како код свих љубитеља уметности, тако и код наших народних власти. Ово интересовање долази отуда што се овом изложбом означава нов напредак нашег сликарства.

На изложби је изложено 248 радова. Стопедесет од ових радова су портрети, пејзажи, призори појединачне и скупне радиности, пејзажи места из народноослободилачке борбе, или радилишта на обнови и изградњи земље. А кад се овом додају још и 37 вајарских радова, онда се може рећи да више од половине изложених радова обухвата савремену тематику и да су наши уметници пошли путем правих народних уметника.

Да је изложба потпуно успела види се и по досадашњем откупу радова. Досад је откупљено око 120 уметничких радова од 75 уметника, у вредности од 1,100.000 динара. Само Министарство просвете Народне Републике Србије откупило је радове 53 уметника за 453.000 динара. Ове уметничке радове Министарство просвете Народне Републике Србије, разделиће својим установама по целој земљи. Откуп слика вршио је нарочити уметнички савет Министарства просвете. Министарство просвете откупило је следеће радове: Абрамовић Анте »Рад« — уље, Веренција Михаил »Топчидер« — уље, Бешевић Никола »Пландовање« — уље, Богдановић Олга »Предграђе Београда« - уље, Влајнић Живојин »После вршидбе« — уље, Гавриловић Слободан »Пионирка« и »Глава девојке« — уље, Гвозденовић Недељко »Кројачница« — уље, Глишић Драгомир »Сеоски пут« — уље, Граовац Никола »Портрет Д. Влајића« — уље, Грдан Винко »Прозор« — уље, Дукић Дана »Сељанка« — уље, Јанда Јозо »Босански сељак« — цртеж, Јовановић Гордана »Сајмиште« — уље, Јосифовић Вера »Портрет« — уље, Крижанић Драган »Сабродоградилишта« — уље, Кукић Јован »Унутрашњост бараке« — уље, Лукић Иванка »Аналфабета« — уље, Михајловић Бата »Аутопортрет« — уље, Николајевић Миливој »Копач« — цртеж, Омчикус Петар »Задар - рушевине« — уље, Перић Јефто »Мотив из Далмације« — уље, Петровић Зора »Аутопортрет« — уље, Петровић Јелисавета »Борачки предео« — уље, Петровић Миодраг »Шумадија« — уље, Поповић Ђорђе »Јасенице« — уље, Поповић Зора »Стари радник« — уље, Поповић Миодраг »Београд« — уље, Почуча Мирко »Студенткиња« — уље, Радовић Владимир »Старац« — акварел, Радовић Иван »Предео из Војводине« — уље, Ристић Душан »Поглед на Бачку«, »Македонка« — уље, Сокић Љубица »Предео«, и »Студија главе« — уље, Станковић Бранко »Истовар на Сави« — уље, Стевановић Бора »У дворишту« и »Улица на периферији« — уље, Степанчић Едуард »Из Железника« — уље, Стојисављевић Живко »Предео« — уље, Страла Светислав »Кањон Сутјеске« — акварел, Теодоровић Ђорђе »Срушени мост« — уље, Ћирић Милорад »Поглед на пристаниште« — уље, Хакман Коста »Девојка из Бановића« — акварел, Хутер Антон »Из Босне« — уље, Чохацић Вера »Асфалтирање« — уље, Шотра Бранко »Клисура Дољанке« — цртеж, Боднаров Стеван »Исмет Бујезиновић« — гипс, Долинар Лојзе »Максим Горки« — бронза, Мркшић Трифун »Портрет девојке« — бронза, Петрић Владета »Портрет« — мермер, Суботички Радивој »Женска глава« — гипс.

За ову изложбу треба да се заинтересују све масовне организације — Фронт, АФЖ, омладина и синдикати и да организују колективне посете како би се наш народ у што већем броју упознао са уметношћу,

Да би се ове колективне групе што боље упознале са значајем изложбе, са изложеним радовима и савременим правцем ликовне уметности, — Удружење ликовних уметника поставило је дежурне сликаре — водиче, који ће овим групама показивати радове и упознавати их са сликарским и вајарским стремљењима данашњице.

ЗАГРЕБАЧКО позориште лутака

Позоришта лутака спадају у врсту позоришта, која се заснивају на дивној и необичној вештини. Претставе позоришта лутака не само да су занимљиве, већ могу достићи и висок степен уметности, те дају право уживање и одраслим гледаоцима, а не само деци.

По својој суштини, позоришта лутака су артистичка вештина, у којој је потребна веома велика спретност и увежбаност за покретање лутака, како би оне својом игром дочарале живо биће. Група „Дружине младих“, која води Позориште лутака из Загреба, уз суделовање студената Државног хрватског конзерваторијума, располаже свим потребама и особинама ове вештине, подижући је својом игром, режијом и музичком итерпретацијом на прави уметнички ниво. Почев од необичне и особене позорнице једноставно али укусно декорисане, преко стилског и хармоничног декора кроз сва три чина изведене оперске приче „Иванушка“, па даље преко костима лутака, који су по своме изгледу у потпуности одговарали појединим особинама из тумачених улога, па све до техничког извођења и начина руковања с луткама, добија се уверење, да су извођачи заиста створили такав позоришни приказ, који по својој уметничкој вредности не изостаје иза сличног позоришног приказа на нормалној позорници. Сам позоришни комад, позната народна бајка, добио је у изражајности веома много музичком обрадом. Од почетка до краја радња тече живо, пријатно, занимљиво и вешто. Сваки је покрет лутака у потпуном складу са ситуацијом у тексту и односним тренутком у радњи. Нема ни једног тренутка укочености код лутака, свака за све време учествује, било активно било као статиста чинећи целину приказа, што сведочи о великој увежбаности извођача и дубоком студију свих момената. Врхунац овог студија постигнут је у балетском дивертисману, у коме лутке од реда достижу заиста реалне покрете, а њихова игра ствара импресију да пред собом имамо мала жива и грациозна створења.

Што се тиче музике, нас овом приликом интересује само њено механичко извођење. Оно је имало и својих недостатака који произилазе из самога начина на који се музичка интерпретација може изводити. Гласови певача долазе иза позоришног заклона, те су стога који пут слаби, извођачи морају са издигнутим рукама на којима су лутке и којима крећу уједно и да певају. а то је веома напорно и омета органима правилно образовање гласа. Акустика сале и склоп позорнице не одговарају овој врсти позоришног приказивања. Позорница лутака има своје особене захтеве. То важи и за склоп самог гледалишта. Оно не сме да буде пространо и треба да је у истом нивоу са постољем позорнице лутака.

Говорећи о позоришту лутака, може се управо критиковати само игра лутака. Извођачи остају анонимни, као и за све време приредбе. Но како су сви извођачи, који су нам 21 и 24 јуна на Коларчевом универзитету приказали оперску причу „Иванушка“, својим луткама руковали са мајсторском савршеношћу, то би било неправо посебно истицати нечији рад. Руководиоци овог позоришта Владо Хабунок и Радован Ившић заслужено деле признање, са осталим извођачима. Све лутке, и посебно и групно, изазвале су такав утисак својом игром.

Ова вештина код нас је у ствари још у зачетку. Ових позоришта имамо у нашој земљи још у Љубљани, Скопљу, Суботици и у Сплиту. Постоје и сви потребни услови да се оно образује и у Београду. Пример вредног, озбиљног и уметничког рада „Дружине младих“ из Загреба, треба да побуди одговарајућу жељу и код какве дружине младих у Београду.

Божидар М. ВАЛТРОВИЋ

Са сцене загребачког позоришта лутака

Интервенција

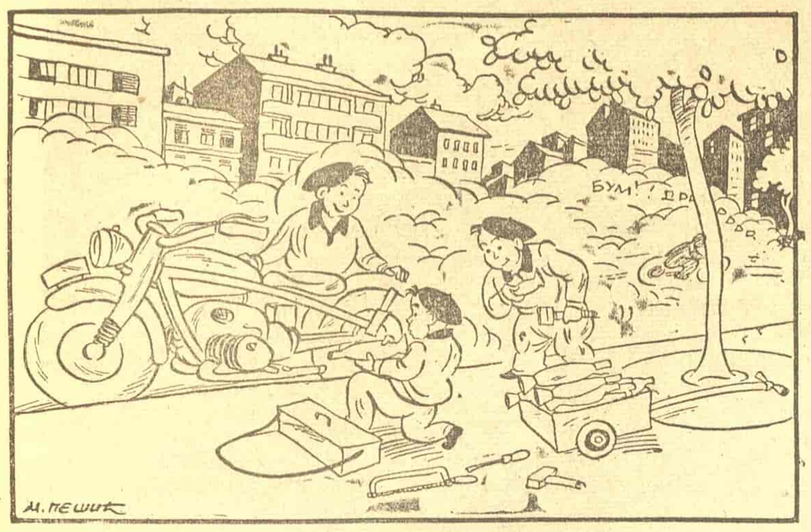

— Хајде ми да им намести мо пригушиваче, кад неће возачи, да би се одморио радни свет.

Бивши судија и чиновница суда

скидали таксене марке са аката и трошили новац

На тај начин они су оштетили државу за 320.000 динара

Крађа таксених марака, која је откривена почетком ове године у Окружном суду за град Београд, биће идуће недеље предмет судске расправе пред народним окружним судом Округа београдског.

На оптуженичку клупу биће изведен судија Окружног суда за град Београд Јован Маринковић, чиновница истог суда Зора Лазаревић и њен муж Радослав Лазаревић, трговац из Београда. Према материјалу, установљеном током истраге, оптужени су од краја 1945 па до марта месеца 1947 године, утајили које у судским маркама, које у готовом новцу, суму од око 320.000 динара и на тај начин оштетили државну касу.

Веза између судије Маринковића и чиновнице Лазаревић датира из почетка 1945 године. Они су се упознали преко Зориног мужа Радослава, код кога је судија Маринковић навраћао у радњу. Та веза се доцније претворила у читаво пријатељство и судија Маринковић је гледао на сваки начин да Лазаревићка, која је тада била чиновник Шестог среског суда у Београду, премести код себе у Окружни суд за град. Почетком 1945 године Лазаревићка је, на заузимање Маринковића, најзад, премештена. Њеним доласком у Окружни суд поред злоупотреба, које је она вршила, и судија Маринковић почиње да злоупотребљава положај судије и да омогућава својој пријатељици, бескрупулозан и штеточински рад. У томе је доброг удела имао муж чиновнице Лазаревић, трговац Радослав. Његов стан, у Павла Папа улици, био је место у коме се судија Маринковић састајао са Лазаревићком и у коме су вршене све малверзације са таксеним маркама и готовим новцем.

Навикнута на лак и удобан живот, Лазаревићка је гледала на сваки начин да дође до новца. По доласку у Окружни суд она је у својству пријавника суда за врло кратко време утајила око 11.953 динара примљених на име судског доприноса, а кад је дошла у прво грађанско, бракоразводно, веће за записничара код судије Маринковића, она је тек тада наставила свој штеточински рад. Краће, фалсификати и утаје били су њен свакодневни посао. Она је по овлашћењу судије Маринковића примала од странака готов новац и таксене марке, па уместо да таксене марке залепи на судски записник, све је то стављала у свој џеп. Сума новца, који је она свакодневно примала од грађана, кретала се од 4 до 10.000 динара.

Док су остали службеници Окружног суда давали све од себе да се посао ажурира и да се заштите интереси грађана и целине, Зора Лазаревић је живела раскошно. Она се луксузно облачила, шминкала и парфимисала, куповала златан накит, сребрне лисице и намештај, размећући се како је она богата, како има имање у Сопоту, које јој недељно доноси по 5.000 динара прихода, и тако даље. У суд је доносила обилне доручке, а често је са судијом Маринковићем, кад су остајали да „прековремено" раде, наручивала ручкове из хотела „Грчка краљица". Разумљиво, посета кафана, биоскопа и позоришта — није изостајала.

Само од Драгице Петровић, из Лоле Рибара улице, Зора Лазаревић је купила кауч са гарнитуром за 10.000 динара, једну златну наруквицу с брилијантима за 5.000 динара, један тепих за 12.000 динара, један ланени чаршав с ручним радом за 2.000 динара и све ове ствари исплатила је за непун месец дана. Њен муж, трговац Лазаревић, толерисао је све ово, ма да је знао да његова жена има плату само 1800 динара месечно. Сребрне лисице и остало она је куповала од разних лица.

И док су грађани с правом очекивали да приме судске одлуке и пресуде, Зора Лазаревић је расипала народни новац. А кад се ушло у траг њеним махинацијама она је, да би прикрила свој штеточински рад, почела да врши фалсификате, цепање и склањање судских предмета. Један део тих предмета, са којих је поскидала таксене марке, сакрила је у судској остави за угаљ и дрва, а преко двеста таквих предмета однела је у свој стан у намери да и њих уништи. Ти предмети пронађени су тек после њеног хапшења, разбацани и склоњени код разних лица по Београду. Њен муж Радослав, да би јој олакшао положај, однео је 55 предмета и оставио их код фризера Миленка Пантелића у Душановој улици, 90 предмета код трговца Драгољуба Миљковића, и на разна места код својих познаника.

Народни суд даће своју реч за штеточински рад судије Маринковића, чиновнице Зоре Лазаревић и њеног мужа Радослава Лазаревића, трговца.

Али, потребно је напоменути, да ове друштвене штеточине, које су се увукле у народну власт, нису само оштетиле државну касу са 320.000 динара, него су својим разорним радом учиниле још једно, много теже, кривично дело. Наиме, они су својим поступцима покушали да руше углед власти у очима народа, да подризају темеље нашег народног судства и да омаловажавају тековине ослободилачке борбе.

Праведна казна народног суда нека буде сатисфакција народу чија је имовина оштећена и опомена свима онима који се баве оваквим и сличним прљавим пословима.

Д. РАКИН

СПОРТ

Осврт на организацију Савезног слета фискултурника

На великој смотри нашег фискултурног покрета, Савезном слету фискултурника, једној од највеличанственијих приредаба те врсте до сада у нашој земљи, догодили су се у самој организацији и одржавању реда на паради и на стадиону извесни пропусти на ко је се, сматрам, треба осврнути. Масовно учешће народа на оваквим свечаностима захтева веома добру организацију, која треба да обезбеди примеран ред. На преподневној паради огромне масе грађана су се слегле на малом простору дуж тротоара улице Маршала Тита. Милиционари и редари тешком муком су могли да одрже ред. Познато је да се наша публика на оваквим свечаностима доста недисциплиновано понаша. Али, и поред тога, милиционари који одржавају ред не треба да губе стрпљење и да оштро поступају са публиком, као што се на извесним местима десило на овој паради.

На улазу за стајалиште на стадиону није било уопште добре организације, те се створила страховита гужва. Свет је навалио на улаз са свих страна као бујица, било је гушања, викања у помоћ, падања у несвест, губљења ствари и кидања одела. Милиција за све време није настојала да створи неки ред у тој гужви.

Приметила сам да известан, не мали број људи, који су имали карте, није могао да присуствује и да види слетске вежбе. Ово је велики пропуст који организатори слета нису смели да допусте, него да продају само толико карата колико људи стадион може да прими. На самом стадиону, на извесним местима, грађани нису могли добро да виде вежбе услед пренатрпаности, те је и тамо долазило до гужве, Наравно да су јачи успели некако да прокрче себи пут и да виде понешто, а слабији су морали да попусте.

На трибинама се дешавало да грађани који су имали карте за седење нису могли да седну, јер су им други заузели места.

Све ово показује да је организација овог слета, нарочито на стадиону, била слаба, услед чега је дошло до тако велике гужве, која не би смела да се догађа на оваквим приредбама.

За овај неред део одговорности сноси и публика која није дошла на време, иако је благовремено објављено да на слет треба доћи бар пола сата пре почетка.

Сматрам да би организатори овог слета требало да из овог извуку искуство и да не допусте да се овакви пропусти догађају у организовању будућих сличних масовних свечаности.

Наташа М. ЈАНКОВИЋ

Од недеље до недеље

КРОЗ СПОРТСКЕ ДОГАЂАЈЕ И СУСРЕТЕ

Савезни слет фискултурника је прошао. Фискултурне организације и фискултурници имали су, поред текућег свог рада и такмичења, неколико недеља напорног рада на спремању Слета. Напор је уродио плодом. Савезни слет фискултурника је показао снагу организације, техничке квалитете и полет наше омладине.

Сада се фискултурне организације и фискултурници поново враћају свом редовном послу, у редовни ток рада и такмичења.

Тешкоће и пропусти у такмичењу за значку фискултурника у Београду

У Београду се у прошлогодишњем августовском и децембарском року пријавило преко 12.000 фискултурника за такмичење за значку фискултурника. У овогодишњем априлском року пријавило се нових такмичара око 5.000. Међутим, број положених норми је, према овом броју пријављених такмичара, веома мали. Када се упореде успеси такмичара по фискултурним друштвима и активима у унутрашњости, такмичење београдских фискултурника могло би се окарактерисати као неуспешно. Има друштава која у своме чланству имају по сто и више такмичара, који су освојили значке, док је у Београду једва њих петнаестак из свих београдских друштава.

То је очигледан доказ да београдска друштва нису учинила све што је требало да такмичари излазе редовно на такмичење. Она су тај задатак препустила вољи такмичара, чак и не предузимајући мере да се олакша излажење на полагање норми.

Градски одбор Фисаса за Београд предузео је сада мере да у току јула специјално форсира такмичење за значку. Направљен је и распоред терена, где ће се које норме полагати, што треба да надокнади досадашње пропусте.

Такмичења фискултурних организација

Врло лепу иницијативу за садржину новембарског такмичења фискултурних организација дале су неке организације са терена. У првом реду фискултурно друштво »Јединство« из Смедерева, а затим сремски фискултурни одбор у Ваљеву, актив села Барије—Чифлика и актив села Трнаве. Њихови позиви, упућени другим организацијама узели су широке размере и већ се такмичење одвија увелико.

Међутим, београдска фискултурна друштва до сада по питању новог такмичења, нису предузела ништа. Она су, доиста, била последњих недеља много ангажована за Слет, али је карактеристично да она нису имала иницијативу до сада за овакво такмичење. Поучени искуством из мајског такмичења, где су београдска друштва, изузев »Црвене звезде« и »Металца« била скоро пасивна, — требало је овом приликом нарочито предузети потребну акцију да се такмичење закаже и из Београда, где има највише друштава, и јаких друштава. Колико је важно такмичење, какве све позитивне резултате даје, нарочито данас, када је почела битка за испуњење задатака из Петогодишњег плана, — сматрамо да није потребно наглашавати. Руководства београдских друштава морала би да поставе себи као задатак и овај проблем.

Југославија—Мађарска

Ми смо имали последњих месеци два сусрета у фудбалу са Мађарима: екипу »Партизана« и репрезентацију Београда. И једни и други су изгубили своје утакмице.

Сада нам претстоји још већи сусрет: сусрет Југославије и Мађарске за Балкански шампионат у фудбалу. Утакмица се игра у недељу, 29 јуна, у Београду.

Колико за ову утакмицу влада велико интересовање најбоље се види и по писању мађарске штампе и по томе што »Путник« организује специјалне возове за посетиоце из унутрашњости.

Мађарска данас има јак фудбал, можда један од најбољих у Европи. Они су били увек наши јаки противници. Међутим, то не треба схватити да је њихова победа осигурана. Нарочито то не треба тако схватити с обзиром на нашу победу у Букурешту, где смо имали подједнако јаког противника.

Наши изгледи за освајање Балканског шампионата су врло повољни, после победе над Румунијом. Данас се наш фудбал налази у много бољој кондицији, што се потврђује и успесима екипа »Динама« у Француској.

Сами су Криви

У логор омладинских бригада у Железнику, иако је уведена инсталација за електрично осветљење и подигнута барака за приказивање филмова, још није пуштена струја, јер електрично предузеће Србије „нема" струјомера.

— Што, другови омладинци, нисте прво направили струјомере, па онда фабрику?

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

1) сугласник, град у НР Србији који носи име нашег Маршала, треће слово азбуке; 2) река у азиском делу СССР, арапски поглавица, сугласник, град у СССР познат из Отаџбинског рата, пето и тринаесто слово азбуке; 3) стара српска престоница, упитна заменица, град у Италији, временско раздобље; 4) град у НР Македонији познат из народне песме, предлог, сугласник, пуч; 5) коњски трк, даје се болеснику, јесу, град код кога је Александар Велики потукао Персијанце, инсекти, жалосна врба (трећи падеж), 6) језеро у Северној Америци, ограђен простор за пливање, могућност (франц.), оквир; 7) сугласник, лопов, личност из једног Золиног романа, свеза; 8) иницијали чувеног руског сликара, стропошта, презиме војсковође једне народне аримје која се бори за слободу и независност свога народа, иницијали руског војсковође из XVIII века; 9) не, није марљив, пакао, два иста сугласника, речно острво, совјетска аутомобилска марка; 10) стари грчки филозоф и учитељ, свеза, предлог, острва у Атлантику; 11) јужно воће, туга, десна притока Саве, кућа; 12) иницијали словеначког књижевника писца књиге »Златни младић«, дело Емила Золе, свеза, део чизама, лична заменица; сугласник, претседник републике једне братске словенске земље, двадесет треће слово азбуке.

Вертикално:

1) дело великог Његоша; 2) град на нашем Јадрану, кркљање; 3) стари становници Енглеске; персиски цар из VI века пре наше ере; 4) сугласник, предлог; 5) марама, одводна цев за кишницу; 6) дивља птица из фамилије кокошара, град у Црној Гори; 7) супротно од нема, бачија, један наш лист; 8) лична заменица, турска женска ношња, приморска узречица; 9) уво (франц.), сејање, два иста самогласника; 10) сугласник, наш чувени сликар, речно острво, сугласник; 11) мера за електричну енергију, пакао; 12) предлог, чувени совјетски хирург, смеђ, друго слово азбуке; 13) сугласник и самогласник, врста седла, себе; 14) исто што и под 8), хоризонтално, воће, прво и шеснаесто слово азбуке; 15) планина у НР Србији, промена морске површине, јединице времена; 16) затворена крива линија, облик глагола одахнути; 17) умире, река у НР Босни; 18) самогласник, двадесетдруго слово азбуке; 19) област у северној Грчкој, део зграде; 20) река у НР Хрватској, летач; 21) претседник Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

1) сто, Карл Маркс, бос; 2) плод, Солун, колац, орук; 3) шумадинка, митраљези; 4) харинга, ш, синтеза; 5) е, одо, Раб, роа, а; 6) и, Комар, г; 7) а, икс, гас, пол, у; 8) станари, ц, караула; 9) прокетери, Иво Андрић; 10) зема, идила, кварц, рида; 11) мит, агитатори, иха.

Вертикално:

1) пш, пз; 2) слух, Срем; 3) Томас, атоми; 4) одар, алат; 5) дио, ине; 6) синдикати; 7) Конго, среда; 8) алка; 9) руа, к, или; 10) лн, рог, ат; 11) м, Шамац, а; 12) А. К. (А. Кољцов), бас, К. Т. (К. Тимирјазев); 13) Ром, р, Иво; 14) клис, квар; 15) сатир, паори; 16) Црногорац; 17) ата, лан; 18) боље, удри; 19) среза, Улрих; 20) суза, Аида; 21) ки, ћа.

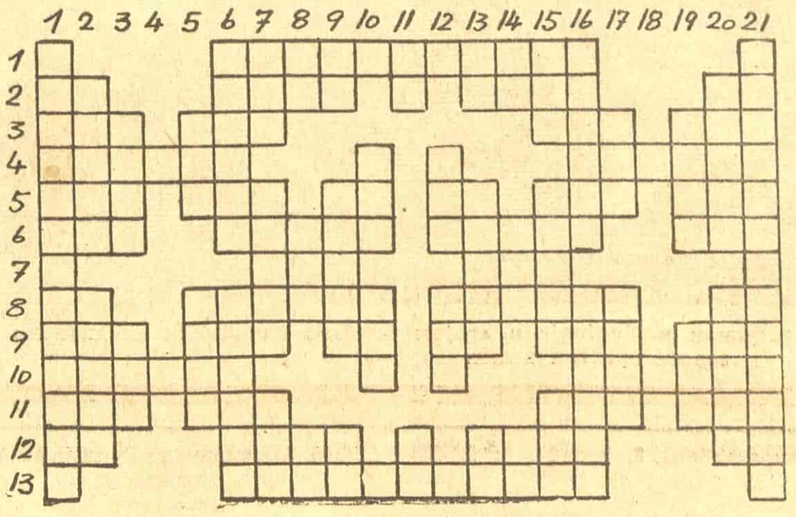

ШАХ

ШАМПИОНАТИ НАШИХ НАРОДНИХ РЕПУБЛИКА

У склопу општег плана такмичења за шампионат ФНРЈ организовани су турнири за првенство појединих народних република. На шампионату Хрватске победили су заједнички Берић и Хорват. На шампионату Србије, који је почео у Чачку, има више кандидата за прво место. Аутономна Покрајина Војводина држи свој засебан турнир у Вршцу, на коме титулу првака брани сомборски претставник Царев. На првенственом турниру Македоније у Скопљу главна борба се води између мајсторског кандидата Бидева и инж. Пољакова. У Сарајеву је у току турнир за првенство Босне и Херцеговине, где међу такмичарима такође има неколико кандидата за прво место.

Најбољи играчи са првенства народних република добијају право учешћа на полуфиналним такмичењима за државно првенство, на којима ће суделовати још и мајстори и мајсторски кандидати. Предвиђена су два засебна полуфинална турнира у августу месецу. Један ће се одржати у Скопљу, а други у Марибору.

На полуфиналним такмичењима узеће учешћа и најбољи шахисти Југословенске армије. Ових дана је у Сарајеву завршен турнир за шампионат ЈА, на коме је претставник КНОЈ-а Гермек победио испред мајстора Милића, Божића и Марковића.

★

Гостовања страних мајстора у нашој земљи

Од ослобођења до данас ФНР Југославију посетила су два мајстора. Први од њих био је чехословачки мајстор Лудек Пахман, који је учествовао на Турниру ослобођења у Љубљани почетком 1946 године. На том турниру Пахман је делио седмо до девето место, а у друштву са Митићем и Пуцом.

Док је чехословачки првак Пахман имао прилике да окуша снагу наших мајстора, велики мађарски мајстор Сабо ових дана је на својој турнеји добио могућност да се увери да је и квалитет наших аматера одличан. На продукцији у Београду од 26 партија је свега девет решио у своју корист, а осам изгубио и девет ремизирао. После ове утакмице Сабо је изјавио да је задивљен високим проском наших шахиста и да му је ова продукција била досад најтежа у шаховској каријери.

Ове јесени на Другом балканском шампионату, који ће се одржати у Софији, наша мајсторска екипа сусрешће се с мађарском. Сабо предвиђа да ће то бити врло тешка борба и да је тешко унапред одредити победника.

★

Мат са ловцем

У следећој позицији црни на потезу изводи добитак иако има фигуру мање.

Црни на потезу добија.

Овај задатак показује значај критичних положаја у партији, где добија онај који је на потезу. Црни има начина да форсирано изведе мат у трећем потезу који ће задати ловцем. Читаоци — шахисти треба то сами да изнађу. Уколико им не пође за руком, решење ће наћи у идућем броју.

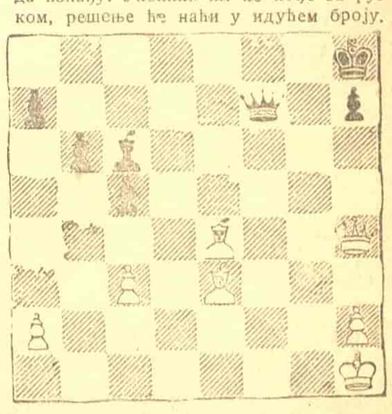

У задатку, објављеном у прошлом броју, бели је постигао победу елегантном жртвом краљице: 1) Dh6—h8+, Kg8:h8; 2) Se5:f7+, Kh8—g8; 3) Sf7—h6 mat.

★

Игра са именима

Врло често се праве алузије на имена појединих шахиста. На прошлогодишњем мечу СССР — САД у Москви сусрели су се велики мајстори Смислов и Дајкер, чија имена приближно исто значе, а у вези су са мишљењем. Смислов је у обе одигране партије боље мислио и смислио те је његов амерички противник морао да капитулира.

На једном турниру, где је играо и велики амерички мајстор Фајн, изазвао је инцидент аустриски мајстор Клајн, познат по својим испадима и грубостима. Алудирајући на то да је Фајн малог раста, а Клајн груб, Алехин је рекао: »Фајн јесте мали, али Клајн није нимало фин.«

У току прошлога века често су се на турнирима појављивали мајстори Вајс и Шварц, обојица пореклом јевреји. Кад су се једном приликом њих двојица сусрели у турнирској борби, на формулару је писало што би се на наш језик могло превести овако: бели Црнић, црни Белић!

Сем великог мајстора д-ра Видмара има читав низ још одличних шахиста из Видмареве ближе или даље породице. Једном приликом је на неком турниру учествовао његов рођак, али не са најбољим успехом. Да се не би помислило да то он игра, велики мајстор Видмар је умолио претставнике штампе да сем презимена ставе и име такмичара, што би уклонило могућност забуне у јавности. Како је баш тога дана Видмарев рођак на турниру превидео фигуру, неки новинар се нашалио: »Тачно, онај велики мајстор у Љубљани је стварно Видмар. Међутим овај наш такмичар на турниру није Видмар, већ Не-видмар!«

Карактеристичан случај претстављао је резултат једног турнира у Марибору. Последња два места заузели су Задњек и Останек!

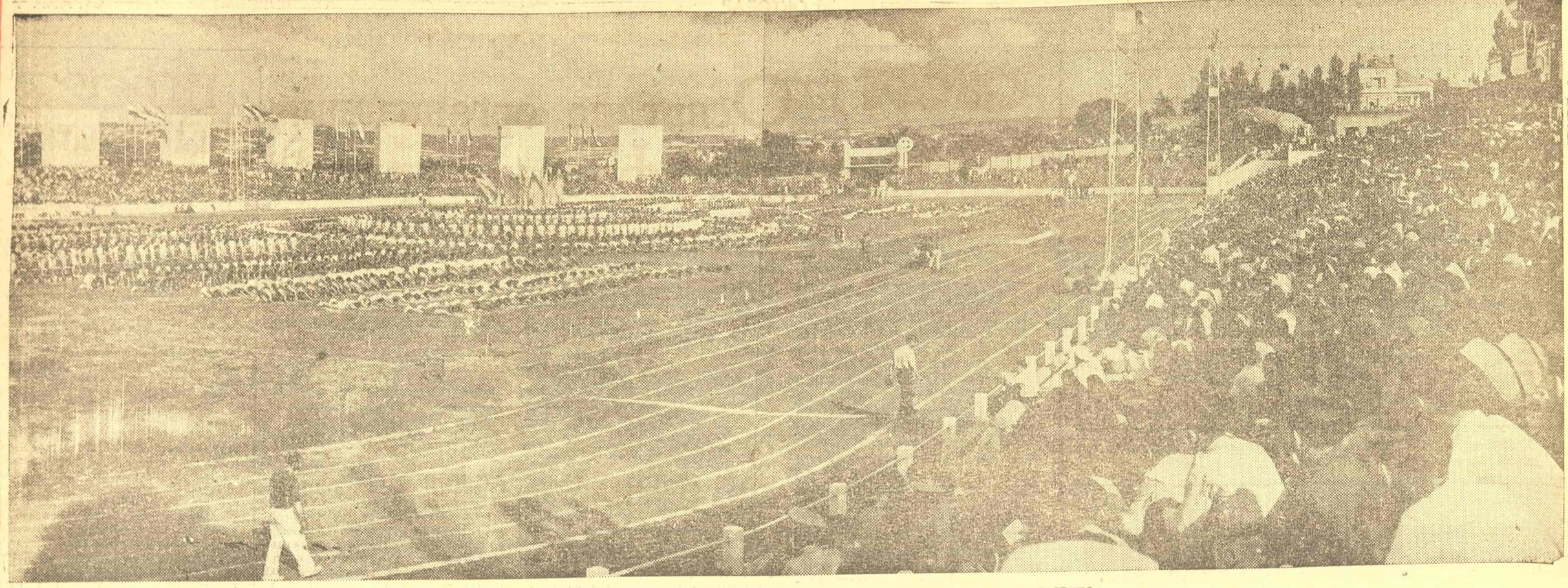

Фискултурници из београдских фискултурних друштава за време наступа

ИЛУСТРОВАНИ 20 октобар

Са потпуним успехом одржан је Савезни слет фискултурника

Савезни слет фискултурника, у коме је узело учешћа преко 15.000 фискултурника из народних република, Трста, Омладинске пруге и Југословенске армије, одржан је прошле недеље у Београду. Та највећа досадашња фискултурна приредба потпуно је успела и показала снагу нашег фискултурног покрета, његову масовност и свестраност, његову укопчаност у народни живот, и полет и снагу наше омладине, која данас са највећим прегнућима приступа решавању првих задатака, које поставља пред наше народе Петогодишњи план. На стотине хиљада гледалаца из Београда и унутрашњости дивило се фискултурној паради, а преко 50.000 гледалаца посматрало је са одушевљењем гимнастичко-спортски наступ, који је показао борбу, живот и рад наших народа и одлучне квалитете наших фискултурника.

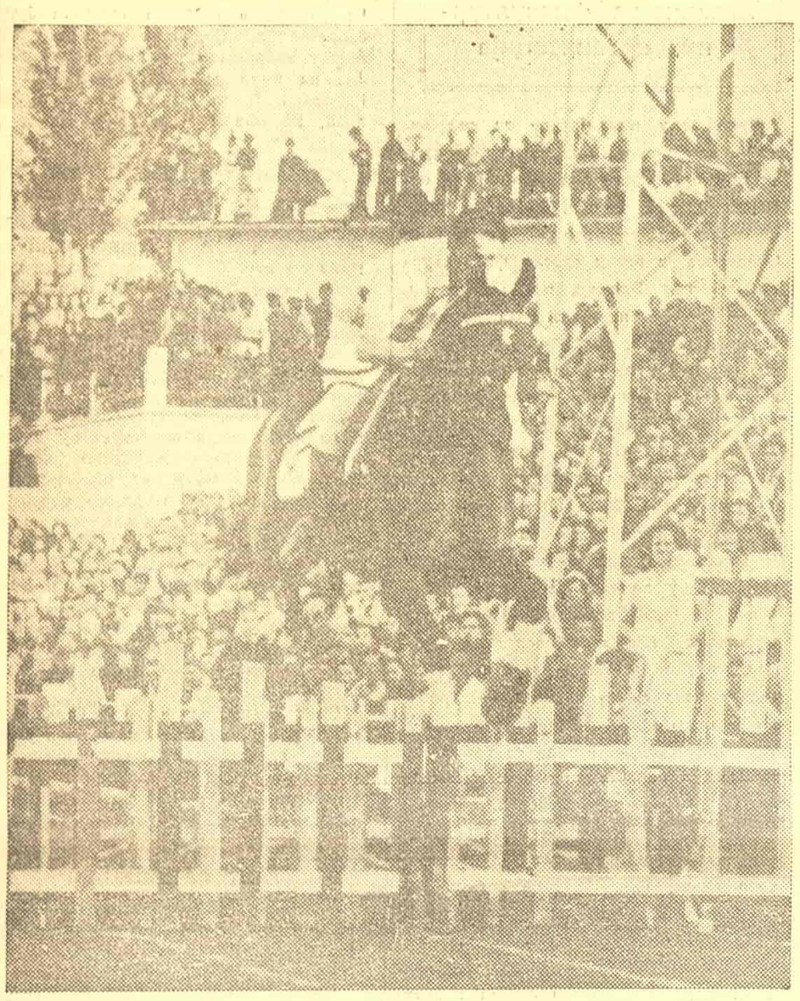

Моменат са наступа јахача. У поподневним програму приказане су врло успешно и коњске трке са препонама, које су извели фискултурници Југословенске армије, уз велико интересовање гледалаца

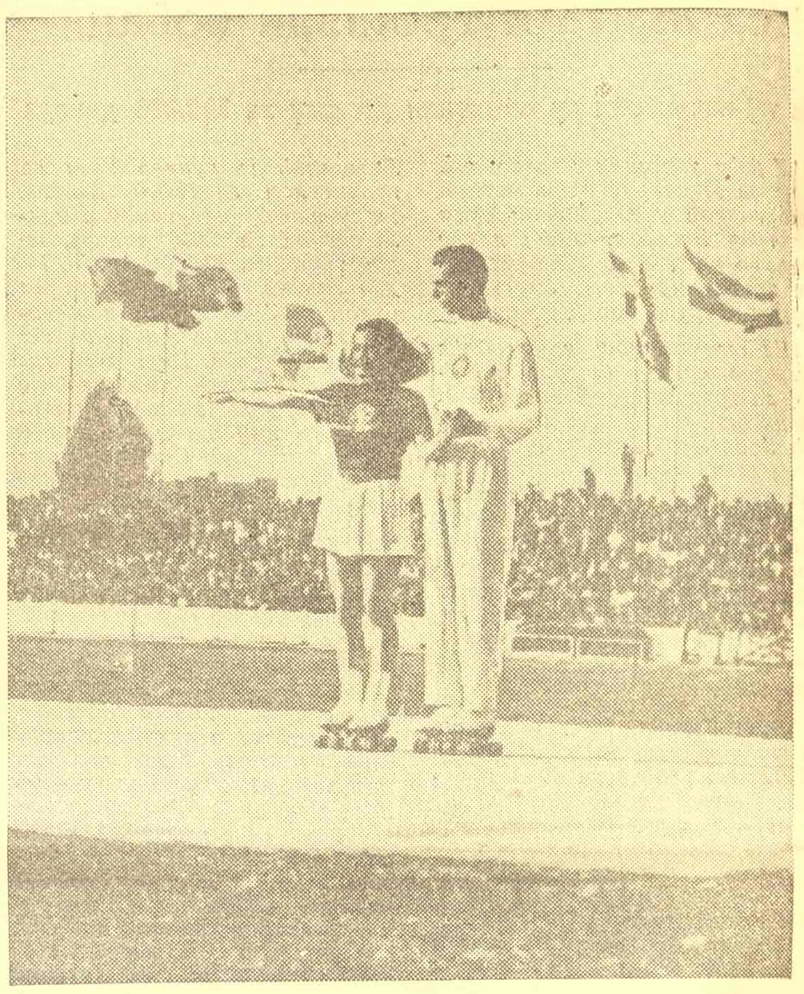

Валцер и неколико уметничких фигура извели су на ролшуама фискултурници Словеније, Силва Палме и Марко Лајовиц, најбољи клизачи Југославије. Њихова тачка изазвала је одушевљење на пространом гледалишту стадиона ЦДЈА

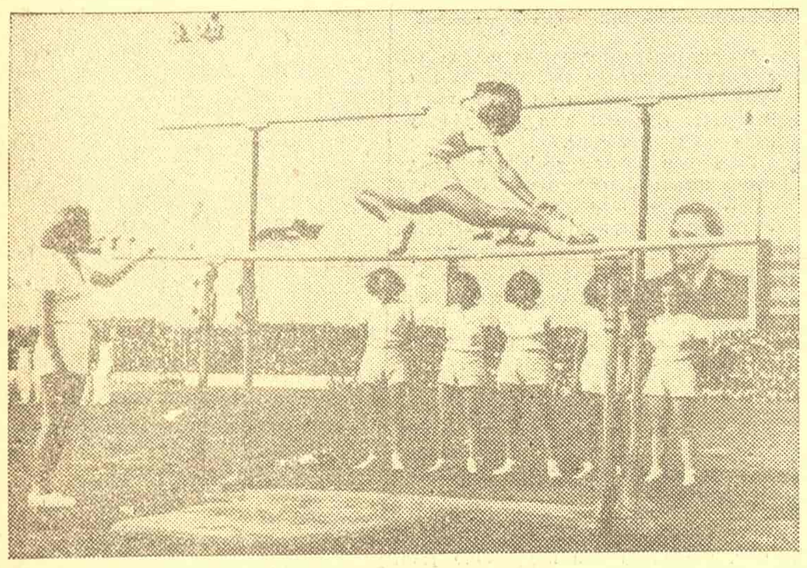

Најбоље гимнастичарке из целе наше земље изводиле су вежбе на двовисинском разбоју, које је огромна маса присутних гледалаца пратила са великим интересовањем

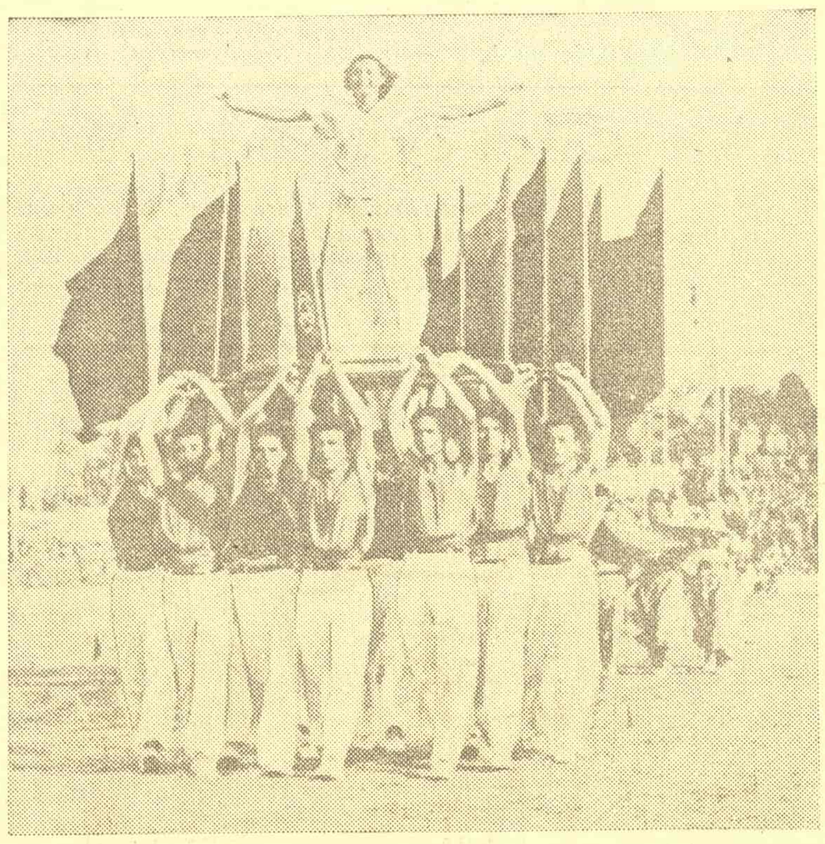

Фискултурници Македоније завршили су свој наступ са лептиром, који симболично приказује индустрију свиле

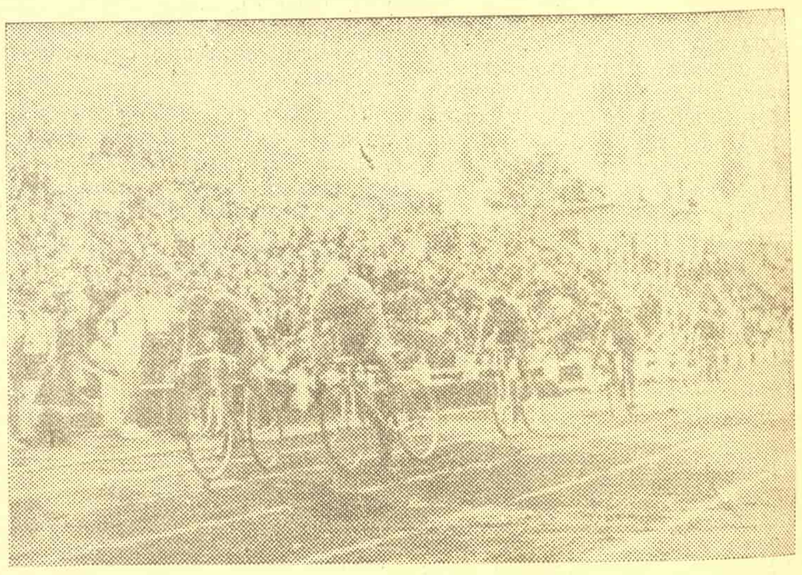

У бициклистичкој трци на 3000 метара учествовало је петнаест најбољих бициклиста из целе наше земље. На слици — оштра и напета борба у последњем кругу пред циљем

Београдски фискултурници су наступили најбројније и својим вежбама приказали гледаоцима лепоте простих вежби

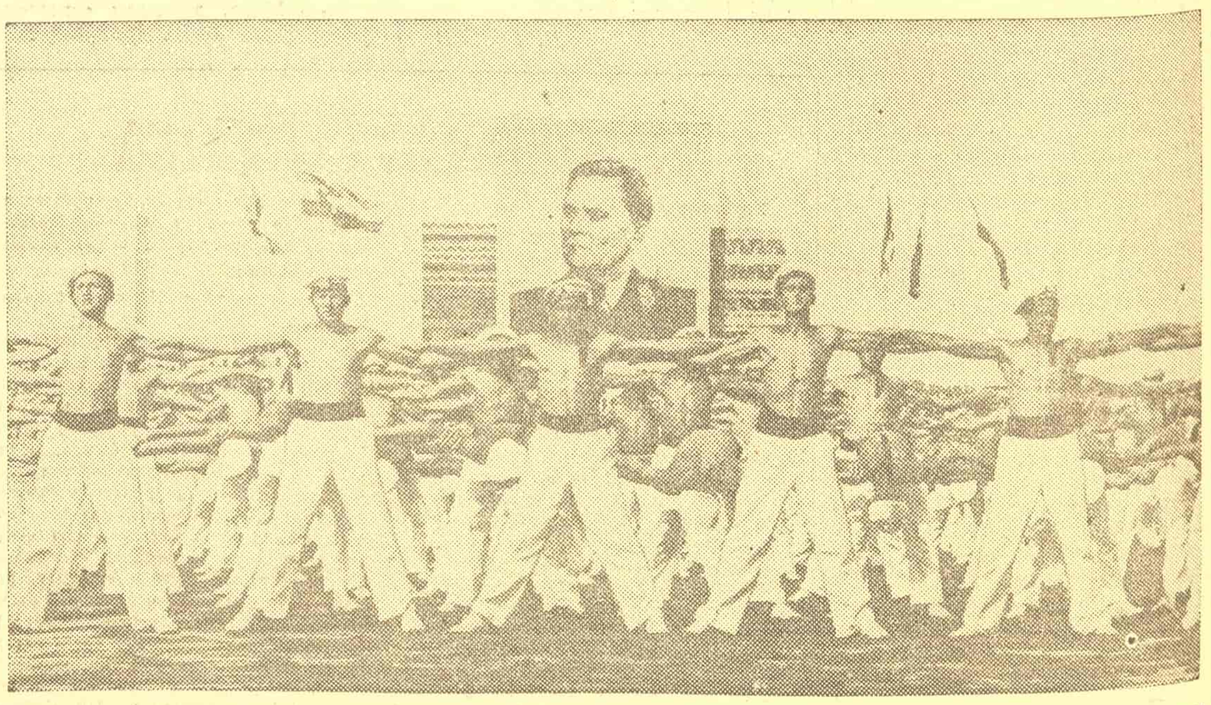

Фискултурници Југословенске морнарице су у вежби симболично приказали позив на устанак борбу на мору

Уредништво и администрација Влајковићева 8, телефони: 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник М. Панић-Суреп Чек. рач. 10-313-212. Пошт. фах 53